

TÜRK DÜNYASI ATLASI

eskişehir

ESKİŞEHİR

Yüzyıllar boyu birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Anadolu, kültürel zenginliklerin, farklı topluluk ve grupların bir arada yaşadığı bir bölge.

Anadolu'nun önemli bir parçası olan Eskişehir, Frigler, Bizanslılar, Anadolu Selçukluları ve Osmanlı İmparatorluğu'na ev sahipliği yaptı.

Astana'da "2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti" seçilen Eskişehir, yüzyıllar boyu birçok medeniyete yapmış olduğu ev sahipliğini bu kez Türk halkları için yapıyor.

TÜRK DÜNYASI ATLASI

Uzun ve titiz bir çalışma ile hazırladığımız bu eserin, farklı tarzı, zengin içeriği ve özet bilgi aktarımı ile önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Türk Dünyası Atlasında; yakın zamanda sınırları yeniden şekillenen ve bazıları bağımsızlığını kazanan Türk Devlet ve topluluklarına dair ayrıntıları bulacaksınız. Bizimle iletişim kurup, eserin gelişmesi ve içeriğinin zenginleşmesi için katkıda bulunabilirsiniz.

Eserimizin sayfaları arasında keyifli bir gezinti yapmanız dileğiyle.

ADİL DÖNMEZ

Hazırlayan **ADİL DÖNMEZ**

Yazan **Dr. Tayfun ATMACA**
Adil DÖNMEZ

Editör **Yusuf Emre SİMSEK**

Gn.Sanat Yönetmeni **Adil DÖNMEZ**

Grafik Tasarım Ekibi **S. Ferhan KARA**
Halit IRMAK
Merve PEHLİVAN
Mehmet İNANIR

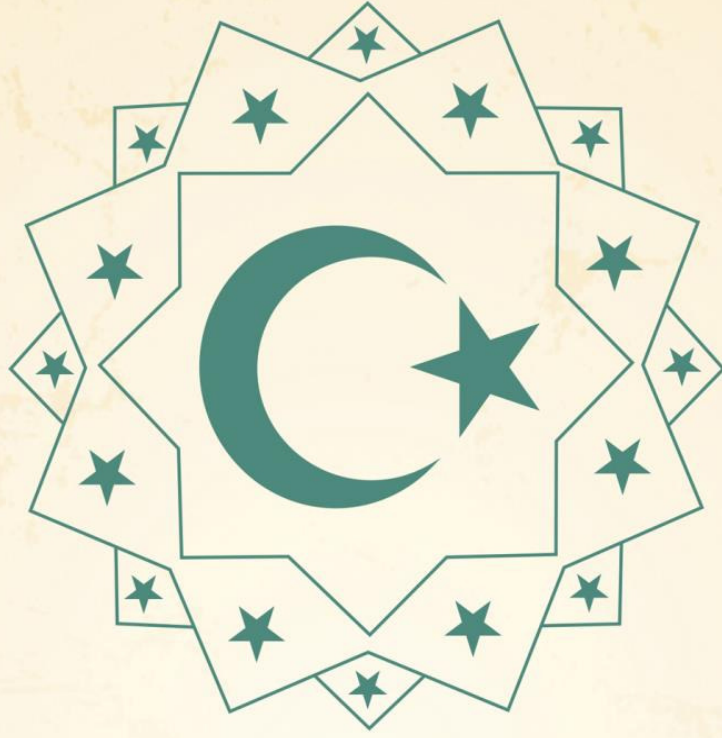
Cizimler **İsmail H. DEMİRTAS**
Emine DİNCER

Web/İnteraktif DVD **Okan UZUNTAS**

Bilgi İşlem/Arge **Barış SANAL**

Yapım Ekibi **Mehmet ONAT**
Doğan Samet ERDOĞAN
Esad AY
Canan KESKİNER

TÜRK DÜNYASI ATLASI

Günümüz Türk devlet ve topluluklarının bayraklarının grafik ve ressam çizimiyle birlikte ele alındığı özel bir çalışma. At Türk tarihi boyunca kültür sanat edebiyat ekonomi ve ulaşım alanında çok önemli bir yer edinmiştir. Türkler için en önemli sembollerden biridir.

TÜRK DÜNYASI KÜLTÜR BAŞKENTİ "ESKİŞEHİR"
2010 yılında İstanbul'da düzenlenen "Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları 10.Zirve Toplantısı" sırasında TÜRKSOY tarafından önerilen "Türk Dünyası Kültür Başkenti" uygulaması oy birliği ile kabul edilmiştir. İlk ev sahibi olarak 2011 yılında "Astana 2012" Türk Dünyası Kültür Başkenti seçildi. 2013 yılı için ise Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak Eskişehir seçildi. Aynı şekilde 2014 yılında Tataristan'ın Başkenti Kazan, Türk Dünyası Kültür Başkentliğine ev sahipliği yapacak.

SOKÜM
Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu UNESCO'nun Türkiye Milli Komisyonunca yönetilen "Somut Olmayan Kültürel Miras"; toplumların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar anlamına gelir.

TARİHTE TÜRKLER

İlk çağlarda, göçebe bir hayat yaşayan Türklerin çok dağınık bir alanda yaşadığı göz önüne alındığında, "ilk vatan" olarak herhangi bir coğrafyayı işaret etmek oldukça zor. Son yıllarda yapılan dil eksenli araştırmalar ilk Türk yurdunun; Altay dağlarından Urallar'a kadar uzanan, Hazar denizinin Kuzeydoğu bozkırlarından Tanrı dağlarına kadar olan büyük bir alanı kapladığı anlaşıyor. Tarih boyunca çeşitli sebeplerle göç eden Türkler bugün dünyanın tamamına yakın bölümünde yerleşik olarak yaşıyor.

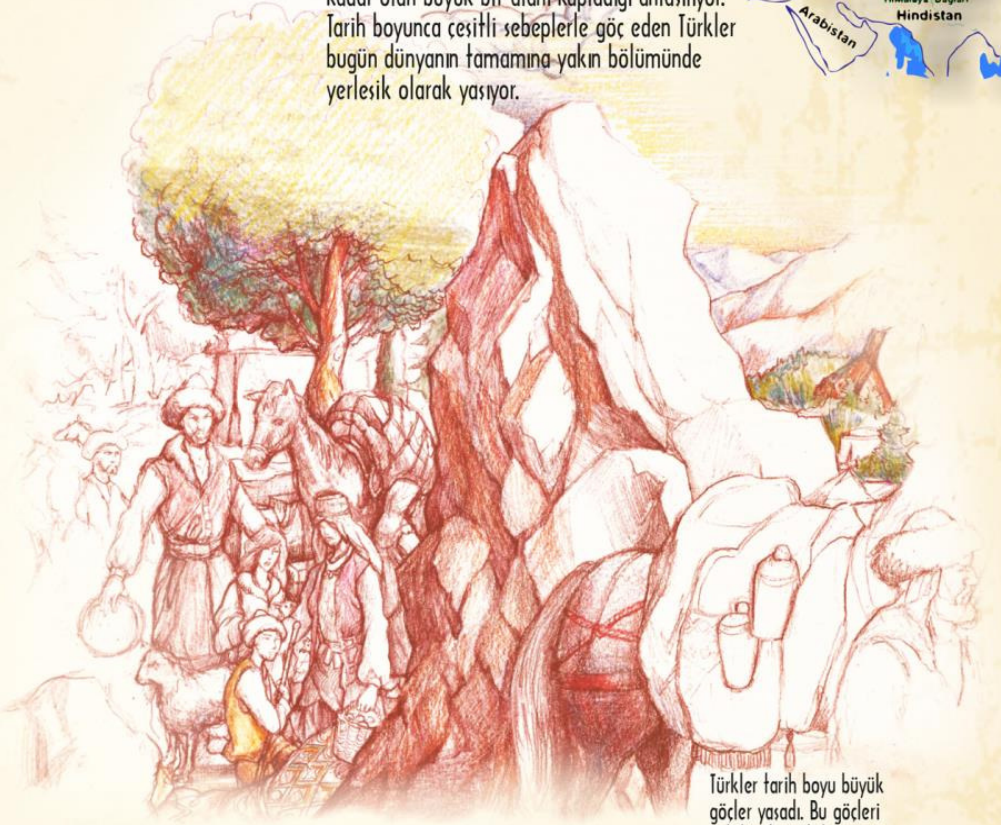

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Arması üzerindeki on altı yıldız tarihte kurulan on altı bağımsız Türk devletini, ortadaki güneş ise sonsuzluğu ve dolayısıyla Türkiye Cumhuriyetini simgeliyor.

Piri Reis'in
Kıbrıs Haritası.

Piri Reis Haritası dahil haritalarda yer alan pusulalarda 16 ayrı yönü gösteren uçlar bulunur. Türklerin bu simgelere verdikleri değer Türk Mitolojisi'ndeki örneklerden de anlaşılmaktadır. Oğuz Destanı'nda yaratılış ve kökeni ile ilgili olarak "Oğuz Han'ın ıskla gelen altın kazıklı kız ile evliliğinden Gün, Ay ve Yıldız isimli oğulları doğmuştur" ifadesi kullanılır.

Türkler tarih boyu büyük göçler yaşadı. Bu göçleri anlatan temsili bir çizim.

TÜRKLERİN MÜSLÜMAN OLUŞU

TALAS SAVAŞI
temsili
çizimi

Göktürkler ve diğer Türk kavimlerinde, İslamiyet'ten önce, genellikle put ve maputlar yoktu. Türkler mekanı belli olmayan ve çoğunca gökte oturduğu tasarlanan bir yüce kudrete inanıyorlardı. Türkler, onun için, hiçbir zorluk ve direniş göstermeden, kısa sayılabilecek bir zaman diliminde, toptan Müslüman oldular. O kadar ki, bugün kendini Türk olarak bilen 300 milyon insanın (Japon Denizinden Adriyatik'e kadar) hepsi Müslüman'dır. Hristiyan veya Musevi olduğu ileri sürülen, az sayıda Türk topluluğu, bu kuralı bozmayacak kadar azınlık sayılır. Bu gönülden benimseyişin sebebi, ileride açıklanacağı gibi, bütün Türklerin, belki Hunlar'dan bu yana soyut bir tek tanrıya (çoğunda Gök Tanrıya) inanmalarındır.

İslam dini, 751 yılında gerçekleşen Talas Meydan Muharebesi sonrası Türkler arasında yayılmaya başladı. Bugün Kırgızistan sınırları içinde bulunan Talas nehri kıyısında yapılan savaş bu yönüyle çok önemli. Göktürk Devletinin yıkılmasından sonra, Çinli'ler Taşkent'i ele geçirerek Türk Hükümdarı esir aldı ve sonrasında da öldürdü. Bu arada doğuya doğru ilerleyen Müslüman Abbasi devleti ile batıya doğru ilerleyen Çin arasında yeniden birliği sağlamaya çalışan Türkler arasında işbirliği yapıldı. Abbasi ordusu ile Çin ordusu arasında yapılan Talas Savaşında, Çin ordusuna karşı Abbasi saflarında yer alan Türkler, bu zaferin ardından kitleler halinde Müslüman olmaya başladı.

ORHUN ABİDELERİ

"Türk Oğuz beyleri, millet iştin! Üstten gök basmasa alttan yer delinmese, Türk milleti, ilini töreni kim bozabilir?"

Göktürk Devleti'nin ünlü hükümdarı Bilge Kağan devrinden kalma altı adet yazılı dikilitaştır. Moğolistan'ın kuzeyinde, Baykal gölünün güneyinde, Orhun Irmağı vadisindeki Koço Tsaydam gölü yakınlarındadır. Bu yazıtlardan Kül Tigin ve Bilge Kağan yazıtları, Koço Tsaydam bölgesindeki Orhun Irmağı civarında; Bilge Tonyukuk yazıtları ise, Kül Tigin ve Bilge Kağan yazıtlarından yaklaşık 360 km uzakta, Tola Irmağı'nın yukarı yatağındaki Bayn Tsokto (Bayn Çokto) bölgesindedir. Bilge Tonyukuk yazıtlarının -Orhun Irmağı civarında olmamasına rağmen- Orhun yazıtlarıyla birlikte düşünülmesi, anılması Kül Tigin ve Bilge Kağan yazıtları ile aynı döneme ait olması ve aynı konuları içermesindendir. Yazıtlar, Türk dili, tarihi, edebiyatı, sanatı ve töresi hakkında önemli bilgiler vermektedir. Türk ve Türkçe adı, ilk kez Doğu Göktürkler dönemine ait bu yazıtlarda geçmektedir.

Yazıtların üçü çok önemlidir. İki taştan oluşan Tonyukuk, 720; Kül Tigin (Kültigin), 732; Bilge Kağan, 735 yılında dikilmiştir. Kül Tigin yazıtı, Bilge Kağan'ın ağzından yazılmıştır. Kültigin, Bilge Kağan'ın kardeşi, buyrukçu ihtiyar Tonyukuk ise veziridir. Anıtların olduğu yerde yalnızca dikilitaşlar değil, yüzlerce heykel, balbal, şehir harabeleri, taş yollar, su kanalları, koç ve kaplumbağa heykelleri, sunak taşları bulunmuştur.

9.yüzyılda Kaşgarlı Mahmut, Türk adının Tanrı tarafından verildiğini, "gençlik, kuvvet, kudret ve olgunluk çağı" anlamına geldiğini belirtmiş. Türk kelimesinin bugün "güçlü, kuvvetli" anlamına geldiği genel kabul görür.

Atlı Selçuklu Savaşçısı temsili çizimi

Gazneliler, Karahanlılar, Selçuklular, Harezmsahlar, Anadolu Selçukluları ve sonra kurulan kimi küçük devletlerin baskılı madeni paralarında da hilal ve yıldız sembolü görülür. Örneğin, Selçuklu Hükümdarı Tuğrul Bey sikkelerinde hilal ve yıldızı kullandı. Yine Anadolu Selçukluları sikkelerinde de hilal ve yıldız çok sık rastlanır. Osmanlı'da ise bu semboller bayrak ve sancaklarda rastlanır.

Türk tarihinin yazılı en eski belgeleri olan Orhun Kitabeleri Danimarkalı bir bilim insanı olan Thomsen tarafından yakın zamanda okunabildi. Göktürk Yazıtları ya da Orhun Kitabeleri, bilinen en eski Türk yazısının ve bilhassa Türk dil ve edebiyatının çok önemli belgesi konumunda. Bunlar Orhun ırmağının eski yatağı yakınlarında Koco-Caydam adlı göl civarında dikilmiş anıtlar üzerindeki yazıtlar (kitabeler). Bir kilometrelik alan üzerindeki bu anıtlar, bugün Moğolistan topraklarında.

ᠰᠤᠲᠤᠨ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠯᠤᠰ
ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠯᠤᠰ

Orhun Kitabeleri ya da Göktürk Yazıtları, anlattığı olaylar bakımından en dolgun ve üslupca en güzeli İlteris Kutluk Kağan oğlu hükümdar Bilge Kağan'ın, kardeşi Kül Tigin adına, saygı ve sevgiyle diktirip yazdırmış olduğu Kül Tigin anıtidir. Hükümdar ailesinden bir prens (tigin) olan Yoluğ Tigin'in kaleme aldığı Kül Tigin yazıtı Türklerin o zamanki bir Kurtuluş Savaşı'nı anlatan edebi metindir.

Bu kitabeyi çok gelişmiş, zengin kelimeli bol mecazlı edebi bir hitabe örneği olarak yazan prens, yazıtın güney-batı yüzünü su sözlerle bitirmektedir; "Bilge ...Kitabesini ben Yolluğ Tigin yazdım. Bunca binayı resmi ve heykelleri, süslemeleri ... Hakanın yeğeni Yolluğ Tigin, ben, bir ay ve dört gün oturup yazdım, süsledim."

Orhun Abideleri Türkçe ve Türk tarihi açısından en önemli kaynaklardır.

TÜRK

Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan, Türkçe'nin değişik lehçelerini konuşan soy ve bu soydan olanlara Türk deniliyor. Türkiye Türkçesi ağızları sözlüğünde; güzel, civan anlamları taşıdığı, güç ve kuvveti temsil ettiği ifade ediliyor.

Türk kelimesi devlet ve millet ismi olarak ilk defa Göktürkler zamanında kullanıldı. Çin İmparatoru'nun 585 yılında Göktürk Kağanı İşbara'ya gönderdiği mektupta kullandığı "Büyük Türk Kağanı" hitabı ve onun cevabı mektubu "Türk milleti" ifadelerini resmileştiren belgelerdir. Göktürk Yazıtlarında kullanılan "TÜRK BUDUN" kelimeleri Türk Milleti anlamındadır.

Göçebe bir hayat yaşayan Türkler her ne kadar boyların isimleriyle anılsa ve bilinse de, Türk kelimesi siyasi bir kimlik olarak tüm boyların ortak adıdır. Yine Türk kelimesinin 420'li yıllardaki bir Pers metninde, Ceyhun ötesi Turanlı kavimler için kullanıldığı görülür. İran kaynaklarında Türk kelimesinin aynı zamanda "güzel insan" anlamında kullanıldığı görülür.

TÜRKLERİN

dünyası

Bağımsız olmayan ama; özerk, yarı özerk, muhtar cumhuriyet veya topluluk olarak yaşayan Türkler, dünyanın tamamına yakınına dağılmış olarak varlığını sürdürüyor. Rusya, İran (Doğu Azerbaycan, Batı Azerbaycan, Erdebil, Zencan, Hamedan ve Fars eyaletleri ile Türkmensahra bölgesi), Çin (Doğu Türkistan, Kansu), Tacikistan ve Afganistan (Mezar-ı Serif çevresi), Gürcistan (Ahıska, Ahılkelek, Bolcalı bölgeleri) ülke sınırları içinde yaşamlarını sürdüren ve Türkçe konuşan topluluklardır.

Son dönem isci göçleriyle Batı Avrupa ülkelerine Türkiye'den göçler yaşandı. Bugün ulaşılan sayı itibarı ile toplamda 5 milyonu aşkın Türkiye kökenli göçmen Avrupa'nın değişik ülkelerinde yarım asrı aşan bir süredir varlığını sürdürüyor. Bu insanlarımız da yaşadıkları ülke ve topraklarda artık kalıcılığını ispatladı ve yerel unsurlar haline geldi.

Türkçe konuşan halkların Dünya genelindeki toplam sayısı, kesin bilgiler olmamakla birlikte 300 milyon civarında olduğu tahmin ediliyor. Ulaşım teknolojilerinin gelişmesi, sınırların açılması ve daha pek çok sebep, insanların daha yoğun ve sürekli göç halinde yaşamasına yol açıyor. Özellikle; savaşlar, baskılar, ekonomik sıkıntılar ve daha iyi eğitim imkânları gibi gerekçelerle oluşan bu göçler yüzünden, bugün Dünyanın hemen her ülkesinde, Türk dünyasından gelip yerleşmiş insanlarımız rastlamak mümkün. Bu göçler daha çok gelişmemiş ülkelere doğru yapıldığından, modern göçmenler başta Batı Avrupa ülkeleri olmak üzere Amerika Kanada gibi ülkelerde yoğunlaşıyor.

Dünya üzerinde yaşayan Türklerle ilgili yakın zamanda bir araştırmaya imza atan ve ek olarak okurlarına hediye eden Yeni Türkiye Dergisindeki verileri araştırmalarımıza dayanak olarak aldık.

Romanya, Köstence'de halen ibadete açık olan ve bölgede yaşayan Müslümanlara hizmet veren, Osmanlı döneminden kalma bir Cami ve minaresi...

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) dağılmasıyla birlikte bağımsızlığını kazanan Türk Devleti sayısı 7'ye çıktı. Daha önceden bağımsız devlet olan Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile birlikte; Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan günümüz bağımsız Türk Devletlerini oluşturuyor. Aynı şekilde Osmanlı yönetiminde uzun yıllar kalan Suriye ve Irak (Musul, Kerkük, Erbil) gibi ülkelerde de Türkçe konuşan Türk toplulukları varlığını sürdürüyor.

Balkanlar'da bir cami duvarında aslı Osmanlı Tuğrası, asırlara meydan okurcasına hala yerinde ve banilerinin imzasını yasıyor.

Bir Doğu Avrupa kenti manzarası... Cami ve kubbesindeki alem.

Osmanlı Devleti'nin uzun yıllar yönetimi altında kalan ve göçlerle bu topraklara yerlesen topluluklar da halen Balkan coğrafyasında yaşamlarını sürdürüyorlar. Bunlar; Yunanistan sınırları içindeki Deliorman bölgesi, Romanya sınırları içindeki Dobruca'nın batısındaki Kopro nehri çevresinde, Kosova, Makedonya, Arnavutluk ve Bosna Hersek sınırları içinde yaşayanlarla Batı Trakya olarak bilinen Bulgaristan sınırları içinde yaşayan soydaşlarımızdır.

GÖÇLER

Türkler'in ilk göç hareketleri ilköğde başladı, ortaçağın sonlarına kadar sürdü. Bu dönem içinde birçok Türk boyu, Orta Asya'dan Hindistan'a, Uzakdoğu'ya, Orta Avrupa ülkelerine göç ettiler. Bu göçler sonunda birçok Türk devleti kuruldu. Türklerin Orta Asya'dan diğer bölgelere gerçekleştirdikleri göçlerin ana sebepleri arasında; nüfusun artması, iklimlerin değişmesi, siyasi durumlar ve savaşlar sonucu bağımsızlıklarını koruma gibi etkenler var.

Deliorman ve Dobruca Türkleri

Deliorman ve Dobruca Türklerinin kökeni Celali Ayaklanmalarından sonra gerçekleşen büyük Türkmen sürgününe dayanır. 16. yüzyılın başından itibaren Celali ayaklanmasının çıktığı Tokat, Yozgat, Sivas, Kırşehir, Maras, Adana, Toros dağlarındaki Türkmenlerden ve Mersin, Karaman civarından Deliorman ve Dobruca'ya yoğun bir Türkmen göçü (sürgün-iskân) olmuştur. Fakat bu Türkmenler Deliorman'a geldiklerinde Sarı Saltuk'la birlikte gelen Türklerle ve Kıpçak-Pecenek halklarıyla karışmışlardır ve onlarla karışmışlardır.

Kuzey Kafkasya: 1855-1859 yılları arasında Ruslarla yapılan bağımsızlık savaşı sonucunda yenilgiye uğranılmasıyla 1855-1863 yılları arasında Kuzey Kafkasya'dan 295 bin kişi Türkiye'ye göç etti.

93 Harbinden sonra göç hareketleri tekrar başladı ve toplam 400.000 kişi Türkiye'ye göç etti.

Azerbaycan: Azerbaycan'dan yapılan göçler, 1800'de başladı, 1920 yılına kadar yaklaşık 45 bin kişi göç etti.

Türk Boylarının Anadolu'ya büyük kitleler halindeki göçü XI. yüzyılın sonunda oldu. 1071 yılında Sultan Alp Arslan'ın Bizans'ı yenmesinden sonra, Türkler, büyük kabileler halinde Anadolu'ya yerleştiler. Son yapılan araştırmalarda Malazgirt savaşından çok önce de Anadolu'da Türk yerleşimleri olduğu ortaya çıkarıldı. Frigler'in de Türk olup olmadığına dair tartışmalar sürüyor.

Baska bir büyük Türk göçü de Osmanlı Devleti'nin kurulmasından sonra Rumeli, Ege adaları, Mısır ve Kuzey Afrika ülkelerine oldu.

Malazgirt Savaşı: Büyük Selçuklu Devleti Sultanı Alp Arslan ile Bizans İmparatoru Romanos Diyojen kuvvetleri arasında, 26 Ağustos 1071 tarihinde, Doğu Anadolu'da Malazgirt Ovasında meydana geldi. Türklerin yeni yurt edinmesini sağlayan Malazgirt Zaferinden sonra, on beş yıl içinde, Anadolu ele geçirildi. Bu zaferle, Anadolu'nun tapusu Türklerin eline geçti. Bu bakımdan Malazgirt Zaferi, Türk ve dünya tarihinde bir dönüm noktası oldu.

Göçlerin Sonuçları ;

Göç eden Türkler, Asya ve Avrupa'nın siyasal ve kültürel yapısını değiştirerek, göç ettikleri yerlerdeki kavimlerin baska yerlere göçünü sağladılar. Batıya göç eden Hunlar, Kavimler Göçü'nün gerçekleşmesine ve Roma İmparatorluğu'nun zayıflayıp parçalanmasına neden oldular. Ayrıca, Göçlere katılan bazı boylar Hazar ve Sabar devletlerini kurarak Kafkasya'da üç yüz yıldan fazla hâkimiyet sürdüler. En önemlisi ise, Horasan topraklarında Büyük Selçuklu Devletini kuran Oğuzlar'ın, sırasıyla Anadolu Türk Beylikleri, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmalarıydı.

Göçlerle Birlikte Kurulan Devletler;

Orta Macaristan'a kadar ilerleyen Türk topluluklardan Hunlar, Avarlar, Bulgarlar ve Macarlar Avrupa'da devletler kurdular. Batıya göç eden Türklerden bir kısmı ise Afganistan ve Kuzey Hindistan'a yerleşerek Akhunlar (Effalitler) Devleti'ni kurdu.

İRTİS NEHRİ

Türk tarihi ve yerleşim alanları için en önemli nehirlerden biri İrtis nehri. Bazı araştırmacılar bu ırmak adının iki kelimenin (ır + tıs) birleşmesinden oluştuğunu ifade ediyor. Ir- yer; tıs ise kazmak anlamına geldiğini, yani ırmağın yeri oyduğu ve kazdığı için bu adı aldığını savunuyor. Aynı şekilde, asırma, asma, kesme, asırım anlamlarına da geldiği biliniyor. Kaşgarlı Mahmut Divan-ı Lügat-üt Türk'te nehrin isminin ertis kökünden geldiğini ve yarıs anlamına geldiğini belirtiyor.

Milattan Önceki Göçler;

Milattan önce Türkler, Çin'in kuzeybatısındaki Kansu ve Ordos bölgelerine doğru göç etmeye başladılar. Bir kısım Türk boyları da İran üzerinden geçerek Mezopotamya ve Anadolu'ya yerleşti. Yakut ve Çuvas Türkleri de Sibirya'ya doğru göç etti.

Milattan Sonraki Göçler;

Bu dönemdeki göçler daha çok güney ve batı yönlerine olmuştur. Güneye göç edenler Çin içlerine yerleşerek çeşitli Türk devletleri kurdular. Batıya yapılan göçler 9. yüzyıl sonlarına kadar devam etti.

Makedonya Mübadelesiyle ilgili, döneme ait bir harita.

BAĞIMSIZ TÜRK DEVLETLERİ

Tarih boyunca 100'den fazla devlet kuran Türkler, hiçbir zaman esareti kabul etmemiş ve bağımsızlık mücadelesi vermiş. Hemen her dönemde bağımsız devletleri olan Türkler, bugün de yeryüzünün bir çok bölgesinde bayraklarını özgürce dalgalandırıyor. Günümüz Bağımsız Türk Cumhuriyetleri 7 ülkeden oluşuyor. Bu devletler; Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan ve Kırgızistan. Yakın zamana kadar eski Sovyetler Birliği çatısı altında bulunan 5 ülke, 1991 yılında Bağımsızlıklarını kazanarak, Türk Dünyası'nı meydana getiren 300 milyonluk büyük aile fotoğrafındaki yerlerini aldılar. Bağımsız Türk Cumhuriyetleri bir bütün olarak ele alındığında doğal kaynaklar açısından çok zengin bir bölgede kurulu.

Komsularının sınır tacizlerine uğrayan, suçlanan ve soykırım boyutuna varan asimilasyon çabalarına maruz kalan Türk toplulukları ne yazık ki bu gün de var. Giderek aralarındaki ilişkileri güçlenen bağımsız Türk devletleri; mazlum coğrafyaların da umudu olması açısından ayrıca önem taşıyor. Ekonomik, askeri, siyasi, teknoloji ve sanayi açısından hızla güçlenen Türk Dünyasının, geçmişte yaşanan acıları unutmadan, yarınları doğru emin adımlarla yürüyüşü devam ediyor.

Azerbaycan, zengin petrol ve doğal gaz enerji kaynağı ile Türk dünyasının yükselen yüzü olmaya devam ediyor. Ülke dışına borularla ihrac edilen doğal gaz kaynakları, ülkenin en büyük zenginliği.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Yavru Vatan Kıbrıs, Anavatan Türkiye'nin garantörlüğü altında. Akdeniz'in en büyük üçüncü adası bugün iki ayrı devlete ev sahipliği yapıyor. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin en önemli problemi, Rumların adanın tümü üzerinde hak iddia etmeleri. Yaşanan çile dolu yıllara rağmen, gururla adada varlığını sürdürüyor. Dünya durdukça da sürdürmeye devam edecek.

BAĞIMSIZ TÜRK DEVLETLERİ ARASI MESAFE CETVELİ

	ANKARA	LEFKOŞA	BİŞKEK	TAŞKENT	ASTANA	AŞKABAT	BAKÜ
ANKARA		800	4813	4231	4508	2943	1921
LEFKOŞA	800		4646	4065	4844	2777	2242
BİŞKEK	4813	4646		584	1187	1887	3295
TAŞKENT	4231	4065	584		1627	1305	2714
ASTANA	4508	4844	1187	1627		3061	3439
AŞKABAT	2943	2777	1887	1305	3061		1426
BAKÜ	1921	2242	3295	2714	3439	1426	

Astana

Kazakistan, teknolojiyi en iyi kullanan Türk Devletlerinden biri, baskent Astana'yı dünya şehirleri listesine koymayı başardı. Bereketli petrol ve doğalgaz rezervlerinin yanı sıra, dünya uranyum üretiminde çok önemli bir konumda.

KAZAKİSTAN

Özbekistan, yer altı kaynakları bakımından çok zengin. Navoi eyaletinde bulunan zengin doğal gaz, altın ve uranyum yatakları, bölgenin hızla gelişmesini sağladı. Dünyaya pamuk satışında iddialı bir konumda.

ÖZBEKİSTAN

Taskent

Biskek

KIRGIZİSTAN

Kırgızistan, Cengiz Aytmatov gibi son yüzyılın edebiyat dehasını yetistirmenin gururunu yaşıyor. Bin yıllık Manas geleneğini yaşatmakla da çağlara meydan okuyor.

TÜRKMENİSTAN

Askabat

Türkmenistan, üç trilyon metreküpü kanıtlanmış, toplam 22.9 trilyon metreküp doğal gaz rezervi bulunuyor. Türk tarihinde önemli bir yer tutan "Aksakallılar Kurultayı" geleneğini sürdüren tek ülke. Kurultay, İslâm'da emredilen istisarenin güncel uygulaması.

BAYRAK	ÜLKE	KURULUS TARİHİ	NÜFUS	ALAN (KM) ²	BASKENT	RESMİ DİLLER	PARA BİRİMİ
	TÜRKİYE	1923	75.627.384	785.347	ANKARA	TÜRKÇE	TÜRK LİRASI
	KKTC	1983	294.906	3.355	LEFKOSA	TÜRKÇE	TÜRK LİRASI
	KIRGIZİSTAN	1991	5.571.000	199.951	BİSKEK	Kırgızca, Rusça	SOM
	ÖZBEKİSTAN	1991	30.075.000	447.400	TASKENT	Özbekçe, Karakalpakça	SOM
	KAZAKİSTAN	1991	16.990.000	2.724.900	ASTANA	Kazakça, Rusça	TENGE
	TÜRKMENİSTAN	1991	5.450.000	491.210	ASKABAT	Türkmençe	MANAT
	AZERBAYCAN	1991	9.411.800	86.600	BAKÜ	Azerbaycan Türkçesi	MANAT

TÜRK TOPLULUKLARI

Bilindiği üzere Türkler ana hatları ile batıda Balkanlardan, doğuda Büyük Okyanusa, kuzeyde Buz Denizinden, güneyde Tibet'e kadar olan sahada yaşıyor. Bunun dışında işçi göçleriyle oluşan Türk toplulukları yeryüzünün tamamına yakınında yaşamlarını sürdürüyor. Türklerin toplam nüfusu tahmini bir hesapla 300 milyon civarında. Dünya Türkleri arasında hem politik hem demografik konumu yönünden ilk sırayı Türkiye Türkleri almaktadır. Türkiye'den sonra en fazla demografik, ekonomik belki de politik potansiyele sahip olan Türk toplulukları Kafkasya ve Orta Asya'da bulunuyor. Türkistan da denilen Orta Asya; tarih, din, dil ve kültür birliği olan Türk soylular ve toplulukları yaşıyor.

Romanya'da bir caminin iç görüntüsü. Yerdeki halı dünyanın en büyük el dokuması antika halılarının biri. Caminin tamamı Osmanlı hatıralarıyla dolu.

DAĞISTAN TÜRKLERİ

Rusya Federasyonuna bağlı özerk bir cumhuriyet.

KAFKAS TÜRKMENLERİ

Kuzey Kafkasya'da Stavropol Ordzhonikidze şehirleri arasında yaşıyor.

Kafkas sıra dağlarının en yüksek zirvesi olan Elbruz dağı'nın (Mingi Tav) yüksek bölgelerinde ve derin vadilerde yer alan köylerde yaşayan iki kardeş topluluk.

KARACAY-BALKAR (MALKAR)

TATARİSTAN

Baskenti Kazan olan Tataristan, Rusya Federasyonu'na bağlı özerk bir cumhuriyet.

CUVAŞİSTAN VEYA CUVAŞ CUMHURİYETİ

Rusya Federasyonu içinde bulunan bir federe cumhuriyet. Cuvaslar Türk halklarından biri.

BASKURTİSTAN CUMHURİYETİ

Rusya Federasyonu'na bağlı federe bir Türk Cumhuriyeti.

KIRIM ÖZERK CUMHURİYETİ

Ukrayna'ya bağlı Muhtar bir Cumhuriyet. Cumhuriyet içerisinde ise Tatar Özerk yönetimi bulunuyor.

AHISKA TÜRKLERİ

Ahıska Türklerinin asıl vatani Gürcistan sınırları içinde kalan; Ahıska, Ahılkelek, Aspinza, Adigenve Bodanovka şehirleri. Tarih boyunca pek çok defa yurtlarından sürülen Ahıska Türkleri Türk toplulukları içinde en fazla baskı, zulüm ve sürgünlere maruz kalanlar...

HAKASYA

Sibiry'a'da, Rusya Federasyonuna bağlı bir Cumhuriyet. Orta Sibiry'a'nın güneyinde. Baskenti Abakan, yüzölçümü 61.900 km².

TUVA CUMHURİYETİ

Rusya Federasyonu'na bağlı, Güney Sibiry'a'da özerk bir Türk Cumhuriyeti. Tuva Cumhuriyeti adını Türk halklarından biri olan Tuvalardan alıyor. Yüzölçümü 170.500 km², nüfusu 400.000 civarında.

YAKUT (SAKA) TÜRKLERİ

Bugünkü Yakutistan'ın yüzölçümü 3.062.100 km². Baskenti Lena ırmağı üzerindeki Yakutsk şehri olan ülkenin genel nüfusu 1.281.000 (1990).

MOĞOLİSTAN'DA TÜRKLER

Moğolistan'ın nüfusu 2.400.000'dir. 100 bin civarında Türk yaşamaktadır. Orhun Abidelerinin ev sahibi olan ülkenin baskenti Ulan Batır.

DOĞU TÜRKİSTAN (SİNCAN UYGUR ÖZERK BÖLGESİ)

Özerk Bölge statüsündeki Doğu Türkistan'ın baskenti Urumci. Bugün Çin Halk Cumhuriyeti sınırları içinde kalan 2 milyon kilometre kareye yakın bir bölge.

SURİYE TÜRKLERİ

Halep, Lazkiye, Telkele, Kunteyra ve muhtelif bölgelerde yaşayan Türk nüfusu 1,5 milyon olarak tahmin ediliyor.

IRAK TÜRKMENLERİ

Irak Türkmenleri, Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar, Osmanlı etkisinin altında kalarak yaşamıştır.

IRAK TÜRKLERİ

Bugünkü Irak sınırları içinde 4 milyon civarında Türk yaşadığı tahmin ediliyor.

İRAN TÜRKLERİ

Bin yıla yakın Türk hakimiyetinde bulunan İran'da Türk nüfusu 30 milyon civarında.

AFGANİSTAN TÜRKLERİ

Bugün Afganistan sınırları içinde bulunan Mezar-ı Serif çevresinde yoğunlaşan Türk nüfustur. Sayıları 1 milyon 800 bin civarında.

GAGAVUZLAR (GÖK OĞUZLAR)
Ortodoks Hristiyan bir Türk topluluğu olan Gagavuzlar'ın toplam 250.000 civarında olduğu tahmin ediliyor.

Avrupa ve Asya kıtaları arasındaki geçiş yolları üzerindeki konumu Türkiye'ye her geçen gün daha fazla güç ve önem kazandırıyor. Türkiye, siyaset bilimciler ve ekonomistlere göre stratejik konumu, büyük ekonomisi ve askeri kabiliyetiyle bir küresel güçtür. Türkiye 7 coğrafi bölgeden ve 81 ilden oluşuyor.

istanbul

Türkiye Cumhuriyeti'nin en büyük kenti olan İstanbul, iki kıtayı birbirine bağlıyor. Binlerce yıllık tarihi bir geçmişe sahip İstanbul, son olarak Osmanlı Devletine Baskentlik yaptı. Dünyanın en güzel şehirlerinden biri olan İstanbul Türk turizminin de gözbebeği. İstanbul boğazının bir yakası Anadolu diğer yakası Avrupa olarak adlandırılır. İstanbul'un Edirne'ye kadar olan Avrupa bölümüne "Trakya", Asya kıtasında olan bölümüne ise "Anadolu" denir. Karadeniz ile Marmara Denizi arasındaki boğazın iki yakasına kurulan İstanbul, tarihi ve turistik özellikleriyle dünyanın en önemli metropollerinden biri. Boğazın altına yapılan Tüp geçit, mevcut iki köprü ve inşaatı süren 3. Köprü Asya ve Avrupa arasındaki geçişi sağlıyor. Hazırlıkları süren "Kanal İstanbul" projesi dünyada son dönemde gerçekleşen en önemli olaylarından biri olacak.

Kırmızı zemin üzerine beyaz hilal ve yıldız konarak oluşan bayrak ilk kez Osmanlı Devleti tarafından 1844 yılında kabul edilmiştir. Bayraktaki kırmızı renk kan kırmızıdır ve şehitlerin dökülen kanlarını temsil eder. Gece yarısı bu kanların üzerine yansıyan hilal biçimindeki ay ve bir yıldızla beraber Türk Bayrağının görüntüsü oluştuğuna inanılır.

EDİRNE

MARMARA DENİZİ

ÇANAKKALE ŞEHİTLİĞİ

Tarihe altın harflerle yazılan, büyük bir kahramanlık destanına atılan essiz imzadır Çanakkale...

Karadeniz ile Ege Denizi arasında Marmara Denizi bulunur. İstanbul ve Çanakkale Boğazlarıyla bu iki denize açılan Marmara, Bursa'nın kuzeyinde ve İstanbul'un güneyinde kalır. Türkiye'nin sanayi bölgesi İzmit ve çevresi de bu bölgede yer alır.

ANKARA

Türkiye Cumhuriyeti'nin Baskenti Ankara'dır. Bugün 3,5 milyonu aşan nüfusuyla, ülkenin 2. büyük şehri olan Ankara, bölgenin en önemli siyasi merkezi konumunda.

İZMİR

EGE DENİZİ

Türkiye'nin Batı kısmında Ege Denizi bulunur. Ege'de, Yunanistan'a ait adaların bazıları sınıra çok yakın bölgededir. Ege bölgesindeki en önemli şehir, Türkiye'nin 3. Büyük kenti olan İzmir'dir. Ege kıyıları çok önemli turizm bölgelerine ev sahipliği yapar.

Türkiye, demokratik ve laik bir Cumhuriyet idaresine sahip. Bosta NATO olmak üzere pek çok uluslararası organizasyonun üyesi. Yakın zamanda Avrupa Birliği ile tam üyelik müzakerelerine başladı. Türkiye aynı zamanda Türk Konseyi, Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi, İslam İşbirliği Teskilatı ev Ekonomik İşbirliği Örgütü gibi Türk dünyası ve İslam Dünyası eksenli uluslararası kuruluşlara da üye.

TUZGÖLÜ

HOSGÖRÜ MEDENİYETİ "ANADOLU"

Anadolu toprakları dinler açısından tam bir mozaik gibi. Hemen her din ve mezhebe mensup insanların yaşadığı bu topraklar, hoşgörü ve birlikte yaşam kültürünün tarih boyunca en güzel örneklerini sergiledi.

Bugün Türkiye'de; Yahudiler, Hristiyanlık inancının pek çok mezhebine mensup insanlar ve çeşitli inanç gruplarının müntesipleri yaşıyor. Bırcok hac bölgesine, önemli tapınaklara ve tarihi ibadethanelere de ev sahipliği yapan Türkiye'de, Ermeni Ortodoks mezhebine bağlı Hristiyanlar, Suriye kökenli Ortodoks Hristiyanlar, Yunan Ortodoks Hristiyanlar Keldani Hristiyan, Bulgar, Nesturi, Gürcü, Roma Katolik, Maruniler ve Protestan Hristiyanlar da huzur ve güven içinde yaşıyor...

Oğuzlar, Anadolu'ya 11. yüzyılda göç etmeye başladı. Son yapılan araştırmalarda Anadolu'daki Türk varlığının daha eskilere dayandığı görülüyor. Göç, Selçukluların Bizanslılar karşısında elde ettikleri Malazgirt Zaferi ile hızlandı, Moğolların Orta Asya'daki istilalarıyla yoğunlaştı. Bırcok küçük beylik ve Anadolu Selçuklu Devleti, Anadolu'yu Moğol istilasına kadar yönetti ve 13. yüzyılda Osmanlı Beyliği Anadolu'yu birleştirerek Doğu Avrupa, Yakın Doğu ve Kuzey Afrika'yı yöneten bir Cihan Devleti haline getirdi.

ANTALYA

Akdeniz

Türkiye'nin güneyinde Akdeniz bulunur. Ülkenin turizm başkenti niteliğindeki Antalya bu bölgededir. Kıbrıs adası ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti de Akdeniz'de bulunuyor.

GÖÇ

Türkiye Selçuklu ve Osmanlılardan beri sürekli göç alan ve göç veren bir bölgede bulunuyor. Selçuklular ve Osmanlılar döneminde Anadolu'dan Balkanlar ve Kafkaslar başta olmak üzere yeni fethedilen bölgelere göçler yapılmış, Balkan Savaşları sonrası başlayan süreçte ise tersine göçler yaşanmış. Bugün Türkiye sınırları içinde Türk dünyasının tümünden göç etmiş insanlar yerleşik olarak yaşıyor. Bu nedenle Anadolu Türkleri, başta Balkanlar olmak üzere Dünya üzerindeki pek çok Türk toplumu ile yakın aktabalık ilişkilerine sahip.

TÜRKİYE

Cumhuriyeti

KARADENİZ
Türkiye'nin kuzeyinde Karadeniz bulunur. Osmanlı döneminde tamamen bir Türk gölü haline gelen Karadeniz, bugün de Türkiye'nin kuzey bölgesini bastan sona kusatır.

Türkiye Cumhuriyeti; topraklarının bir kısmı Asya'da bir kısmı Avrupa'da bulunan bağımsız bir devlettir. İsgal kuvvetlerine karşı yürütülen zorlu Kurtuluş Savaşının ardından 23 Nisan 1920'de kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisi, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyeti ilan etti. Gazi Mustafa Kemal (Atatürk) ilk Cumhurbaskanı seçildi. Selçuklu ve Osmanlı döneminde tam bir Türk yurdu haline gelen Anadolu'da kurulan Türkiye Cumhuriyeti, "Bağımsız" bir Türk Devleti olarak varlığını sonsuza kadar devam ettirecektir.

ALTI KAYNAKLARI

Türkiye yer altı kaynakları açısından son derece zengindir. Özellikle son yıllarda alternatif enerji kaynaklarıyla ilgili yapılan çalışmalar bu zenginliği belirgin biçimde ortaya koyuyor. Dünyanın en büyük Bor rezervine sahip olan Türkiye'de her geçen gün yeni yer altı kaynakları ortaya çıkıyor.

İKLİMİ

Türkiye 4 mevsimin belirgin biçimde yaşandığı ender coğrafyalardan biridir. Aynı zamanda farklı iklimlerin aynı anda yaşanabildiği ayrıcalıklı bir bölgedir. Mesela Erzurum karlı bir kış gününü yaşarken aynı zamanda Antalya'da denize girilebilir. Bu yönüyle Türkiye, bitki örtüsü zenginliği ve Turizm çeşitliliği konusunda da avantajlı bir bölgedir. 13 bin civarında bölgenin özelliğini taşıyan bitki türü olduğu biliniyor.

ŞANLIURFA

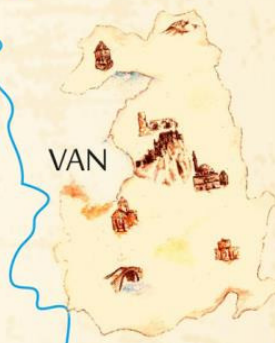
TRABZON

VANGÖLÜ

VAN

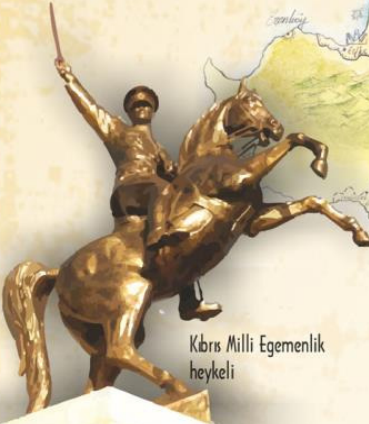
ANADOLU SELÇUKLULARI: Büyük Selçuklu sultanı Alp Aslan ile Bizans imparatoru Romanos Diogenis arasındaki Malazgirt savaşı Anadolu'nun kaderinde yeni bir devir başlattı. 1071 yılında Malazgirt zaferiyle Türkler Anadolu'yu yeni vatanları haline getirdiler. İlk olarak Anadolu'da üç küçük Türk devleti teşekkül etti. Bunlar; Erzurum ve çevresinde Saltuklar, Erzincan etrafında Mengüçler; Sivas ve çevresinde Danışmendiler'dir. Anadolu'daki bu ilk Türk devletlerini kuranlar Alp Aslan'ın maiyetinde çalışmış emirlerdir. Kudulusoğlu Süleyman İznik'i fethedince burayı devletine merkez yaptı. Bundan bir sene sonra Anadolu Selçuklu devleti kurulmuş oldu (1077).

Anadolu Selçuklu devletinin en parlak devri Birinci Alaeddin Keykubat zamanına (1219-1236) rastlar. Birinci Alaeddin Keykubat'ın ölümünden bir müddet sonra beliren Moğol tehlikesi, Selçuklu devletinin parlaklığının sönmesine sebep oldu. Böylece Anadolu'da «Beylikler devri» açılmış ve Osmanlılar tarafından bir bayrak altında toplanıncaya kadar Anadolu'nun siyasi birliği bozulmuştur. On dördüncü asrın ilk yarısında Anadolu'daki beylikler; Karaman, Germiyan, Mentese, Hamit, Karesi, Aydın, Saruhan, Esref, Candar ve Osmanlıları idi. Orta Anadolu'nun bir kısmına sahip Eretna Oğullarından baska Doğu Anadolu'da da ayrı beylik ve hükümetler kuruldu. Bu beylikler arasında, Osmanlı tarafından birlik sağlanıncaya kadar savaşlar eksik olmadı.

OSMANLI DEVLETİ: Kayıların reisi Ertuğrul Bey'e kısılak olarak Söğüt, yaylak olarak da Domanic verilip de buralarda yerleşince Osmanlı Devleti için doğum süreci de başlamış oldu. Ertuğrul Gazi'nin vefatından ardından yerine geçen oğlu Osman Gazi, 600 yılı aşkın sürede Osmanlı Cihan Devleti'ni kurdu. Bizanslılara yardım için gittiği Rumeli'den dönen Orhan Gazi'nin büyük oğlu Süleyman Paşa, Gelibolu yarımadasındaki Cimphe kalesine bir miktar asker bırakmıştı. Türklerin Rumeli'de tutunması ise bu tarihten itibaren başladı. 1299 yılında başlayan süreç, Osmanlı için kuruluş devridir. İstanbul'un fethine kadar süren bu safha, 1403'te Timur'un Ankara'da Yıldırım Bayezid'e indirdiği darbe olmasaydı daha erken tamamlanabilirdi. Yükselme devrinin ilk hükümdarı Fatih Sultan Mehmet Han 1453'te İstanbul'u aldığı zaman, Osmanlı ülkesi Anadolu'da Karamanoğulları arazisi hariç olmak üzere Kızılırmak kaynak bölgesine kadar olan yerleri; Rumeli'de de Trakya ve Bulgaristan'ın tamamını, Yunanistan ile Sırbistan'ın bir kısmını kapsıyordu. Osmanlı'da Viyana kusatmasına kadar devam eden yükselme devri, 2. Viyana kusatmasından başarısızlıkla dönülmesinin ardından duraklama dönemine girildi. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilanına kadar devam eden Osmanlı Devleti, isgal kuvvetlerine karşı Anadolu insanının yürüttüğü Kurtuluş Savaşının sonuna kadar büyük kayıplar yaşadı. Mustafa Kemal liderliğinde destansı bir mücadele yürüten Türkler, tüm zorluklara rağmen, 1071'de kapışın Sultan Alparslan'ın Malazgirt ovasında açtığı Anadolu'yu düşmanlarından temizlemeyi başardı.

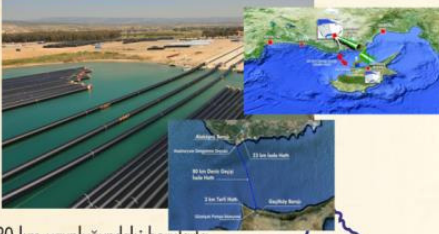
KUZZEY KIBRIS

Türk Cumhuriyeti

Kıbrıs Milli Egemenlik heykeli

Tarih; Kıbrıs'ın bilinen tarihi, Mılat'tan önce 15. yüzyıla kadar uzanır. Ada M.O. 15'inci yüzyılda, Hitit egemenliğinde bulunuyordu. Hitit egemenliği M.O. 1450 yılında Mısır ile yer değiştirdi. Daha sonra sırası ile Finike, Asur, tekrar Mısır, Persler, Phatomeler, Roma ve Bizans Ada üzerinde egemenlik kurdular.

80 km uzunluğundaki borularla KKTC'ye sulama ve içmesuyu aktarılmasını sağlayacak barış suyu projesi "KKTC İçmesuyu Temini Projesi" hızla devam ediyor. Kıbrıs'a can verecek asrın projesi aynı zamanda dünyada esi olmayan bir sistem.

Devlet Arması: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin resmi armasıdır. 2005 yılında Cumhuriyet Meclisi'nde yasalastı. Amblemde kanatları açık, uçuş pozisyonunda ve başı yukarı bakan bir güvercin bulunmaktadır. Zeytin dalı, "Kıbrıslı Türklerin tarih boyunca barış yönündeki çabalarının göstergesi" olarak nitelendiriliyor.

Osmanlı Devlet Arması
"Tura" ve döneminde
Kıbrıs'ın fethi
gerçekleştirilen
Osmanlı Sultanı II. Selim

Osmanlı Yönetimi

- 1 Temmuz 1570 tarihinde, 50 bin asker ve 80 top taşıyan Osmanlı Filosu, Kıbrıs'a çıkarma yaptı. Kıbrıs çetin savaşlardan sonra ancak bir yılda fethedildi. Kıbrıs'ın en kuvvetli kalesi olan Magosa'nın 1 Ağustos 1571'de teslim olmasıyla bütün Ada Osmanlı İmparatorluğu'nun eline geçmişti oldu. Kıbrıs 1571 yılından 1878 yılına kadar tam 308 yıl Osmanlı egemenliğinde kaldı.

Kıbrıs'ın İngilizlerin Eline Geçmesi

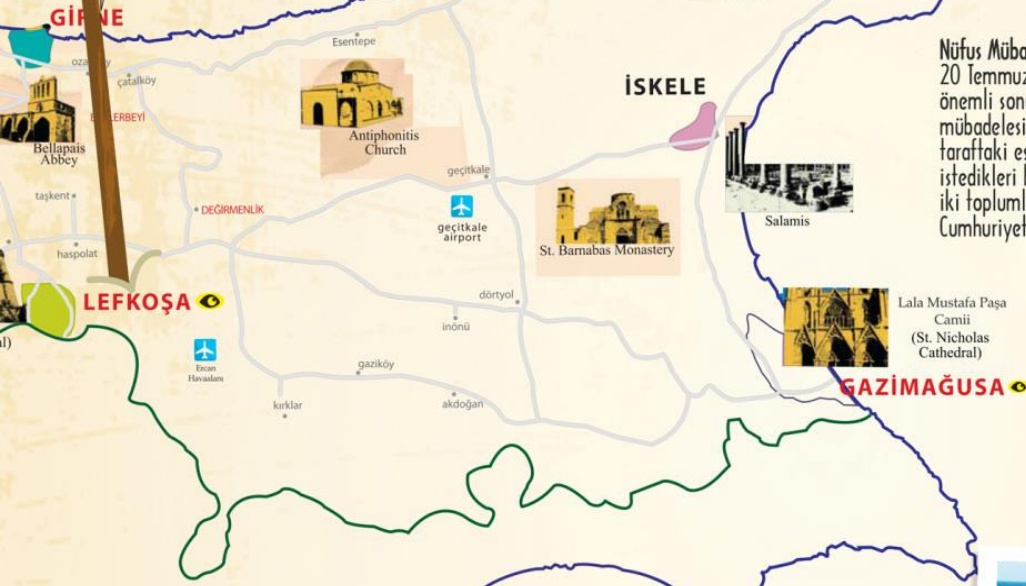
1878'de Osmanlı-Rus savaşını fırsat bilen İngiltere, "Ruslara karşı yardım" vaadi ile Kıbrıs ı yılda 92.000 altına kiralamayı basardı. Daha sonra Osmanlı İmparatorluğunun Almanya yanında I. Dünya savaşına katılmasının üzerine adayı işgal etti. 92 bin altın ödemekten de vazgeçti. 20 Temmuz 1923 Lozan Anlaşması'nın 20. maddesi ile Ada hukuken de İngiltere'ye bırakıldı.

20 Temmuz 1974 Mutlu Barış Harekati

Kıbrıs Türk halkının 1964 saldırılarından sonra devletin tüm organlarından dışlanması ve 11 yıl sürecek insanlık dışı bir kısıtma altında yaşamaya zorlanması, olumsuz etkisini her alanda gösterdi. Göçmen olan 30 binden fazla Türk, cadırlarda, sinema salonlarında okullarda barınmak zorunda kaldı. Türk hükümeti, adadaki Yunan işgalini önlemek amacı ile müdahaleye karar verdikten sonra, 1960 Garanti Anlaşmasından kaynaklanan tek yanlı müdahale hakkını kullanarak 20 Temmuz 1974'te Mutlu Barış Harekati'ni gerçekleştirdi.

Ay yıldız Türküğü, kırmızı renk Rumlarla meydana gelen çatışmalarda dökülen Türk kanını, beyaz renk barışı, üstteki kırmızı serit Türkiye'yi, alttaki kırmızı serit Kuzey Kıbrıs'ı ve seritlerin düz ve paralel olması "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin sonsuza kadar süreceğini" simgelemektedir.

YER ALTI KAYNAKLARI

Kıbrıs'ta bakırın yanı sıra, uzun yıllardır yer altından çıkarılan ve dünyaya ihraç edilen Terra Umbra, dünyadaki en kaliteli boya taslarının başında gelir. Çok pahalı olan bu tas, Larnaka çevresinde, Arcoz-Tremese-Melusa köylerinin Güney'e bakan tepeleriyle yamaçlarında bulunur.

Enosis, Megali İdea hedefi çerçevesinde Kıbrıs'ın Yunanistan'a bağlanmasını, ifade etmektedir. Kelime anlamı ile "ilhak" demek olan Enosis ilk Megali İdea haritasının çizildiği 1791 yılından beri gündemde olan bir konudur. Bir anlamda Kıbrıs probleminin bu tarihten itibaren var olduğu söylenebilir. EOKA, Kıbrıs'ta Makarios öncülüğünde Türk halkını yok edip, adayı Yunanistan'a bağlamak için kurulmuş olan bir terör örgütüdür.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin İlanı

Self-determinasyon hakkını kullanan Kıbrıs Türk Halkı, 15 Kasım 1983'de Federe Meclis'in oybirliği ile aldığı bir kararla, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ilan ettiğini dünyaya duyurdu. KKTC'nin kuruluş bildirgesini kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş okumuştur.

Türk Mukavemet Teskilatı

EOKA'nın Kıbrıs Türk Halkına yönelttiği şiddet ve saldırıların artarak devam etmesi üzerine 1 Nisan 1958 tarihinde, Kıbrıs Türk Halkı kendilerini bu saldırılara karşı korumak maksadıyla Anavatan Türkiye'ye de desteğiyle alarak, bir direniş örgütü olan Türk Mukavemet Teskilatını (TMT) kurmuştur. Rumlar geniş kapsamlı saldırılarına başlayana kadar TMT eylemde bulunmamıştır.

Nüfus Mübadelesi

20 Temmuz 1974 Barış Harekâtının en önemli sonuçlarından biri nüfus mübadelesidir. Nüfus aktarması ile her iki taraftaki esirler, yaralılar ve sivil halkın istedikleri bölgeye geçmesi sağlanmış ve iki toplumlu, iki kesimli federal bir Cumhuriyetin temelleri atılmıştır.

Kıbrıs'ta Girne kentinin havadan genel bir görüntüsü

Lala Mustafa Pasa Camii; 1298 ile 1312 seneleri arasında inşa edilen yapının orijinal adı Saint Nicolas Katedrali'dir. Lüzinyan krallarının Kudüs Kralı olarak taç giydiği katedral, 1571 senesinde Osmanlı Devleti tarafından cami haline getirilmiştir ve Kıbrıs'ın fatihi olarak bilinen Lala Mustafa Paşa'nın ismini almıştır. Ayrıca katedralin giriş kısmında bulunan tarihi cümbez ağacı veya tropikal incir 700 yıllık tarihi ile Kıbrıs'taki en yaşlı canlıdır. Ağaç 1298 yılında dikilmiştir. Ağaç senede yedi kez meyve verir ve katedrale eşsiz bir gölge oluşturur. Ağacın meyveleri halk arasında Fıraun meyvesi adını almıştır.

AZERBAIJAN

Cumhuriyeti

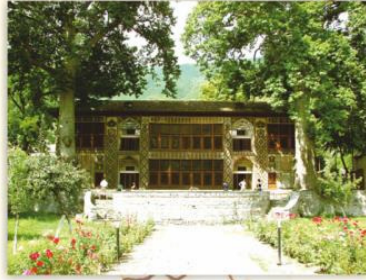

Azerbaycan'ın resmi devlet arması.
1993 yılından beri kullanılıyor.

Gök Mavisi - Azerbaycan halkının Türk kökenli olduğunu vurgular.
Kırmızı renk - Uygarlığı temsil ederek modern bir toplum kurmak, demokrasiyi geliştirmek, kısacası çağdaşlaşmayı, gelişmeye olan eğilimi belirtir.
Yeşil renk - İslam uygarlığına, İslam dinine aidiyeti belirtir. Azerbaycan bayrağının üç rengi: Türk milli kültürünün, Müslüman uygarlığının ve modern Avrupa demokratik esaslarının simgesi.

Ateşgah, dünyadaki üç Mecusi tapınağından biridir. 16-18. yüzyılda doğal gazın çıktığı, bir zamanlar ebedi sönmez ateşlerin yandığına inanılan bir ateş mabedidir.

SEKİ HAN SARAYI
Seki Han Sarayı dünya anıtları listesine girmiş bir eser. Seki Hanlarının yaz sarayı 1761-1762 yıllarında Azerbaycan'da ilk bağımsız hanlığın temelini atan Hacı Celebi Han'ın torunu Hüseyin Han döneminde inşa edilmiş. Sarayın özelliği, çivi kullanılmadan, tahtaların bir birine geçmesi ile yapılmış olması.

27 metre yüksekliği bulunan Kız Kulesi, Bakü'nün en önemli simgelerinden biri. 12. yüzyılda inşa edilmiş. Bir zamanlar Hazar denizinin dalgalarının dibine dek ulaştığı rivayet ediliyor.

Bakü'den bir görüntü

Azerbaycan; Resmi adı Azerbaycan Cumhuriyeti'dir. Avrupa ve Asya kıtaları arasında, Güney Kafkasya'da yer alır. Komsuları; kuzeyde Rusya ve Gürcistan, batısında Ermenistan, güneyinde İran güney batıda Türkiye yer alır. Ayrıca doğuda Hazar Denizi'ne kıyısı vardır.

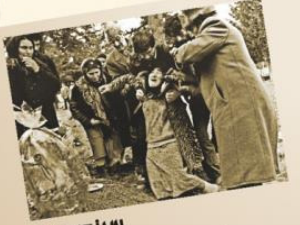
KARABAĞ SAVASI:
Karabağ Savası (Subat 1988 - Mayıs 1994), Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne bağlı Dağlık Karabağ Özerk Bölgesinin Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne bağlanmasını isteyen Ermeniler ile bunu kabul etmeyen Azeriler arasında başlayan ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Azerbaycan Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti arasında çatışmaya dönüşen bir savaş olarak yakın tarihimize geçti.

KARABAĞ SAVASININ ACI BİLANÇOSU:

Karabağ Savaşında 35 bin insan öldü, 50 bin kişi kayboldu, 10 kent ve yüzlerce köy tamamen, yakıldı, yıkıldı. Azerbaycan 40 milyar dolar zarar gördü. 1 milyonu aşkın Azerbaycan vatandaşı kendi yurdunda mülteci, göçmen durumuna düştü.

20 OCAK 1990 BAKÜ KATLIAMI:

20 Ocak olayları, Azerbaycan'da bağımsızlık hareketinin önemli bir dönüm noktası olarak kabul ediliyor. 20 Ocak 1990'da, Sovyetler Birliği askerleri tarafından Azerbaycan'ın baskenti Bakü'de 137 Azeri katledildi. Ayrıca olaylarda aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 137 kişi hayatını kaybetti, 700 den fazla kişi de yaralandı.

HOCALI KATLIAMI:

26 Subat 1992 tarihinde Rusya'nın desteğini alan Ermeni güçleri, Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesindeki Hocalı kasabasında Azerbaycanlı sivilleri toplu şekilde katletti. Hocalı'da 106'sı kadın ve 63'ü çocuk olmak üzere toplam 613 Azerbaycan Türkü katledilirken, 150 kişi kayboldu ve 487 kişi de ağır yaralandı.

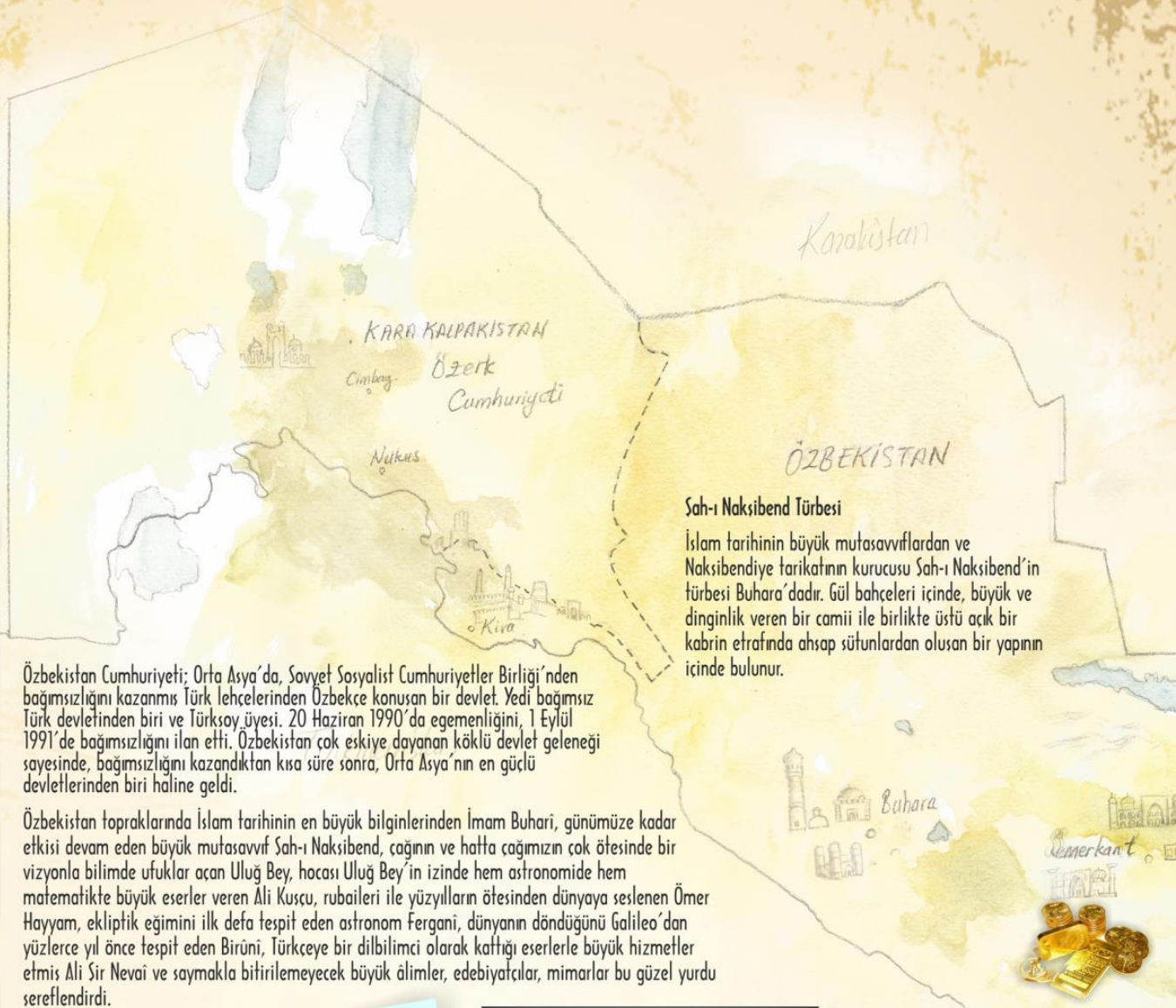
YER ALTı KAYNAKLARI

Azerbaycan verimli tarım arazileri, doğalgaz, petrol ve demir cevheri bakımından zengin kaynaklara sahiptir. Ham petrol üretimi 2006'da günlük 600 bin varile ulaşmıştır. Doğalgaz üretimi ise 1991'de 11 milyon metreküptür. Toplam doğalgaz rezervi 118.65 milyar metreküp, petrol rezervlerin de 8 milyar varil olduğu tahmin ediliyor.

BAKÜ'DE TÜRK SEHİTLİĞİ 1918 yılında Rus Kızıl Ordu tarafından işgal edilen Azerbaycan'a yardım etmek için gelen Nuri Paşa komutasındaki Kafkas İslam Ordusu'ndan şehit olan 1130 askerlerin anısına yapıldı.

Sirvansahlar Sarayı, Asya tas mimarisinin en görkemli örneklerinden biri. 15. yüzyılda yapıldığı biliniyor. Yüksekçe bir alana kurulmuş olan sarayın yakınında bir cami, zarif bir Divanhane, Sirvansahlar ve Seyid Yahya Bakuvi türbeleri, sarnık, hamam gibi yapılar yer alıyor. Asırlara meydan okuyan Sirvansahlar Sarayı, gezilmeye görülmeye değer görkemli bir yapı.

Özbekistan Cumhuriyeti; Orta Asya'da, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nden bağımsızlığını kazanmış Türk lehçelerinden Özbekçe konuşan bir devlet. Yedi bağımsız Türk devletinden biri ve Türksoy üyesi. 20 Haziran 1990'da egemenliğini, 1 Eylül 1991'de bağımsızlığını ilan etti. Özbekistan çok eskiye dayanan köklü devlet geleneği sayesinde, bağımsızlığını kazandıktan kısa süre sonra, Orta Asya'nın en güçlü devletlerinden biri haline geldi.

Özbekistan topraklarında İslam tarihinin en büyük bilginlerinden İmam Buhari, günümüze kadar etkisi devam eden büyük mutasavvıf Sah-ı Naksibend, çağının ve hatta çağımızın çok ötesinde bir vizyonla bilimde ufuklar açan Ulug Bey, hocası Ulug Bey'in izinde hem astronomide hem matematikte büyük eserler veren Ali Kuscu, rubailer ile yüzyılların ötesinden dünyaya seslenen Ömer Hayyam, ekliptik eğimini ilk defa tespit eden astronom Fergani, dünyanın döndüğünü Galileo'dan yüzyırlar önce tespit eden Birüni, Türkçeye bir dilbilimci olarak kattığı eserlerle büyük hizmetler etmiş Ali Sir Nevai ve saymakla bitirilemeyecek büyük âlimler, edebiyatçılar, mimarlar bu güzel yurdu sereflendirdi.

DÜNYANIN EN BÜYÜK ALTIN MADENLERİ
Özbekistan yeraltı kaynakları bakımından çok zengindir. Navoi eyaletinde bulunan zengin tabii gaz, altın ve uranyum yatakları, bölgenin hızla gelişmesini sağladı. Zarafshan'daki Muruntau'da bulunan altın madeninden senede 80 tona yakın altın çıkarılmakta olup, bu miktar dünyadaki en büyük altın ocaklarının üretiminden daha fazladır. Çıkarılan madenler eyalet merkezi Navoi'de işlenir.

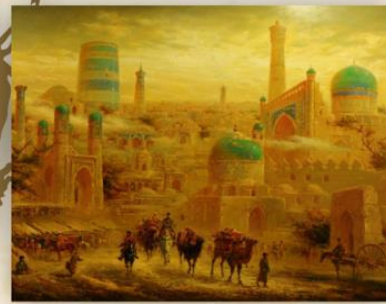
Özbekistan'ın yıllık ortalama pamuk üretimi 3 milyon 500 bin ton dolayında seyredir. Yıllık pamuk lifi üretimi 1 milyon 100 ton dolayında bulunan Özbekistan'ın pamuk müsterisi ülkeler arasında Türkiye de yer alır.

Özbekistan'daki toplam petrol yatakları rezervi 5 milyar 300 bin ton, doğalgaz yatakları rezervi ise 5 trilyon 95 milyar metreküp olarak biliniyor. 5 ayrı bölgede petrol ve doğal gaz arama ve çıkarma çalışmalarının yapıldığı Özbekistan'da halen 78 kuyudan petrol ve doğalgaz çıkarılıyor, 92 kuyuda da sondaj çalışmaları sürdürülüyor.

İLİM TARİHİNİN GÖRKEMLİ ZİRVESİ; İMAM BUHARİ

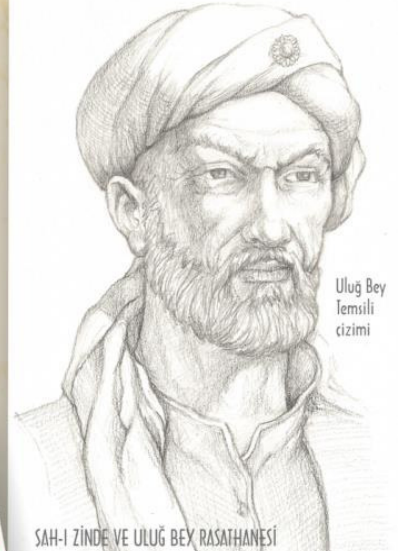
Semerkant'a 10 km uzaklıkta açık düz bir arazide kendi büyüklüğünü de ortaya koyan bir mimari tasarımla geniş bir avlu içerisinde İslam tarihinin en büyük âlimlerinden Sahih-i Buhari'nin yazarı İmam Buhari'nin kabri vardır. Uzun, kubbeli bir türbenin hemen içinde sembolik bir mermer lahit yer alır. Asıl mezar lahadin hemen altına denk gelen yerin altında bulunur.

Özbekistan bayrağında, 12 yıldız Özbek vilayetlerini, mavi zemin Türklüğü, beyaz zemin adaleti, yeşil zemin ise konukseverliği temsil eder. İki ince kırmızı çizgi güçlü olmayı, yarım ay ise yenilenmeyi anlatır. 1990 yılında kabul edildi.

DEVLET ARMASI: Özbekistan resmi arması. Armada Özbeklerin ulusal renkleri olan yeşil, mavi ve beyaz renkleri bulunur. İçerisinde sol tarafa pamuk, sağ tarafa buğday resmedilmiştir. Üzerinde yer alan Rub El Hizb adındaki arma; İslamı, dağların altında akan sular ise Seyhun ve Ceyhunu sembolize eder. 2 Temmuz 1992'de kabul edildi.

Ulugh Bey
Temsili
çizimi

SAH-I ZİNDE VE ULUG BEY RASATHANESİ

Külliye'i tamamlayan bütünü, bir dönem derviş çilehanesi olarak kullanılan hücre odaları, medrese, cami ve türbeler oluşturmaktadır. Medrese ve cami kısımlarında çinilerle yapılmış mimari tasarımlar, mekânı bir okul ve ibadethaneden çıkararak açık hava müzesine dönüştürür. Ayrıca bir dönem Ali Kuşçu'nun da çalışmalarını sürdürdüğü Ulugh Bey Rasathanesi de aynı mekân içinde yer alır.

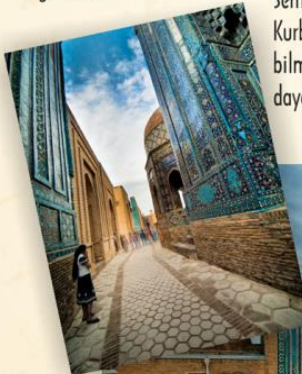

FERGANA VADİSİ

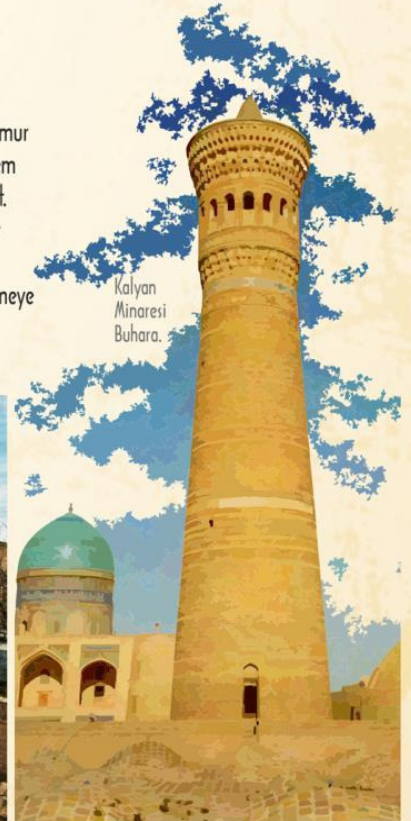
Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan devletlerinin ortasında kalan vadi, bu özelliğiyle bölgede uluslararası sorunlara yol açıyor. Tanrı ve Pamir Dağları'nın arasında bulunan Fergana Vadisinde yerleşim ve uygarlık, tarihin ilk dönemlerine kadar uzanır. Fergana'da ticaretin canlanması ise geçmişte İpek Yolu'nun bu vadiden geçmesi ile birlikte başlamış. Günümüzde 10 milyonu aşkın insanın yaşadığı Fergana Vadisi, Orta Asya'da nüfus en yoğun olduğu bölgelerden biridir. Coğrafi olarak Orta Asya'nın %5'ini teşkil etmesine rağmen, Orta Asya nüfusunun %25'i bu bölgede yaşıyor.

TARİH ve MEDENİYETİN İZLERİ

Özbekistan'ın Semerkant şehrinde Efrasiyab Tepesi'nin yamacında, aşağıdan yukarıya gittikçe yükselen ve yer yer merdivenle çıkılan yolun iki tarafında yer alan türbeler topluluğu. Bu türbelerin çoğu 14. ve 15. yy'dan kalma ve Timur Hanın ailesinden olanlara ve yakınlarına aittir. Bunlardan Kusem bin Abbas'a ait olan türbe, Emir Timur devrinden önceye aittir. Semerkant'ı İslama açan sahabelerden Kusem bin Abbas, bir Kurban Bayramı günü 672'de şehit olmuştur. "Şehitler sizin bilmediğiniz bir hayatla diridirler." mealindeki ayet-i kerimeye dayanarak buraya Şah-ı Zinde denildi.

Kalyan
Minaresi
Buhara.

GÖÇEBE KÜLTÜRÜ

Kazakistan'da büyük yerleşim bölgeleri dışında hala eski göçebe özelliği sürdürülür. Halkın çoğu geçimini hayvancılıkla sağladığı için yazın "çaylav" dedikleri yaylalara gider, kışın da "kıştav" dedikleri kışkallarıda barınır.

KAZAKİSTAN DEVLET ARMASI

4 Haziran 1992 yılında kabul edildi. Armada iki renk bulunur; Altın sarısı ve mavi. Sarı, Kazak halkının aydınlık geleceğini temsil eder. Mavi ise barış ve halklar arası birlikteliğin sembolüdür.

KAZAK KELİMESİNİN ANLAMI

Kazak kelimesi "sert, özgür, yiğit" anlamına gelir. Bizdeki "kazak erkek" figürü de bu kelimeden türemiştir.

KAZAKİSTAN HALISI

Kazakistan'da halı sanatının özel bir yeri vardır. Kazakistan'ın özellikle Özbekistan tarafında yer alan bölgelerinde, eskiye dayalı zengin bir kirkitli dokuma sanatları kültürü bulunur. Başta Türkistan olmak üzere Çimkent ve Kızılorda yöreleri bu hususta merkez kabul edilir.

Kazakistan'ın resmi bayrağı 4 Mayıs 1992'de kabul edildi. Gök mavisi Kazakistan'ın 7 bağımsız Türk Devleti'nden biri olmasını simgeler. Altın renkli serit eski Altın Ordu devletini, Altın renkli güneş, huzur ve bereketi anlatır. Kanat açmış kartal ise, özgürlük ve bağımsızlık temalıdır.

PETROL BORU HATTI:

Petrol zengini olan Kazakistan'ın en büyük problemi çıkardığı petrolü dünyaya ihrac edememesi, bu nedenle Rus limanlarına ve boru hatlarına yüksek bağımlılığı olan Kazaklar yeni alternatifler arayışında. Çin'e petrol götüren hat kısmı bir rahatlık sağlasa da Kazakların ihtiyacını karşılamıyor. Petrol üretimi ağırlıklı olarak, Tengiz, Karachaganak, Kashagan, Aktobe, Mangistau, Uzen ve Kurmangaz'ındaki yataklardan sağlanıyor.

Kazakistan, Kuzey Türkistan olarak da bilinir. Rusya, 1864'te de Kazakistan topraklarının tamamını işgal etti. Kazakistan 21 Ekim 1991'de bağımsızlığına kavuştu. Kazakistan, Türk tarihinin önemli devletlerinden olan Saka, Hun, Göktürk, Kıpçak, Karahanlı, Altın Ordu gibi devletlerin merkez üssü, Kıpçak, Oğuz, Karluk gibi Türk boylarının da besiyi oldu.

BAYKONUR UZAY ÜSSÜ

Kazakistan'ın Baykonur kasabasının 320 km kadar güney doğusunda, Seyhun (Sırderya) nehrinin kıvrımındaki bozkırda kurulmuş olan üs, dünyanın en eski ve en büyük uzay fırlatma üssüdür. Tüm Sovyet insanlı uzay araçları, ay ve gezegen sondaları bu üsten fırlatıldı.

1500 YILLIK KENT: TÜRKİSTAN (YESİ)

Oğuz Han'a, Kazak Hanlıklarına baskentlik etti. Samaniler ve Harezmşahlar döneminde siyasi merkez oldu. 16 yy.'da bütün Türkistan'ın manevi baskenti olma onuruna ulaştı.

GÜNEY KAZAKİSTAN: "EVLYALAR DİYARI"

Güney Kazakistan, maneviyat ulularına ait türbelerin, hatıraların, eserlerin yaşatıldığı ve yaşandığı; "Evliyalardan" olarak adlandırılır. Türkistan, Sayram, Kazıkut, Sazak, Otrar, Tanaz (Jambıl) ve Güney Kazakistan'ın kültür, turizm merkezi Çimkent bu bölgede bulunur.

FARABİ'NİN SEHİRİ "OTRAR"

Otrar, büyük İslam bilgini Farabi'nin doğduğu şehirdir. Farabi adına dikilen abide ve adına kurulan müze bu şehirdedir. Eski Yunan felsefesini kendine mahsus özgün yorumlarıyla geliştiren ve Batı Rönesans'ının önünü açan Farabi'nin hatıraları ile buluşmak isteyenler Otrar'a uğramalıdır.

URANYUM ÜRETİMİ

Kazakistan'da 2011 yılında 19 bin 450 ton uranyum üretildi. Kazakistan böylece, dünya uranyum üretiminde liderliğe oturdu.

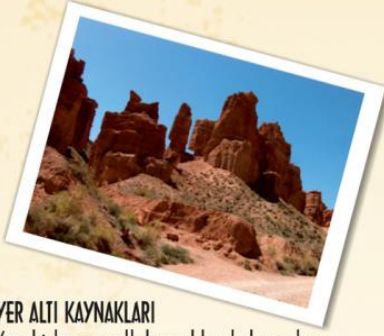

FİZİKİ YAPI

Ülke sınırları içinde su seviyesi genelde değişken olan ve bazıları belli aylarda kuruyan elli bine yakın göl vardır. Hazar Denizinin 2320 km'lik kıyısı Kazakistan sınırları içinde kalır. Önemli göller arasında; Aral, Balkas, Zaysan, Alakol, Tengiz ve Seletitengiz yer alır.

ÜÇÜNCÜ ALTIN ADAM

2003 yılında Kazakistan topraklarında Doğu Kazakistan bölgesinin Silitki kurganlarında Sak dönemine ait üçüncü bir "Altın Adam" bulundu. Askeri kıyafetleri altından olması nedeniyle, "Altın Adam" olarak isimlendirildi.

YER ALTI KAYNAKLARI

Kazakistan yer altı kaynakları bakımından zengindir. Karaganda bölgesinde zengin kömür yatakları, Ural-Enba Havzasında petrol yatakları vardır. Ayrıca bakır, kursun (Altay, Kara-Tav, Ala-Tav, Tekeli'de), çinko (Alma-Ata), demir (Karkaralı, Balhac, Cez-Kazgon, Ata-Su), manganez, kalay, volfram, molibden, antimon çıkarılır.

ALMATI'NİN ÖNEMİ

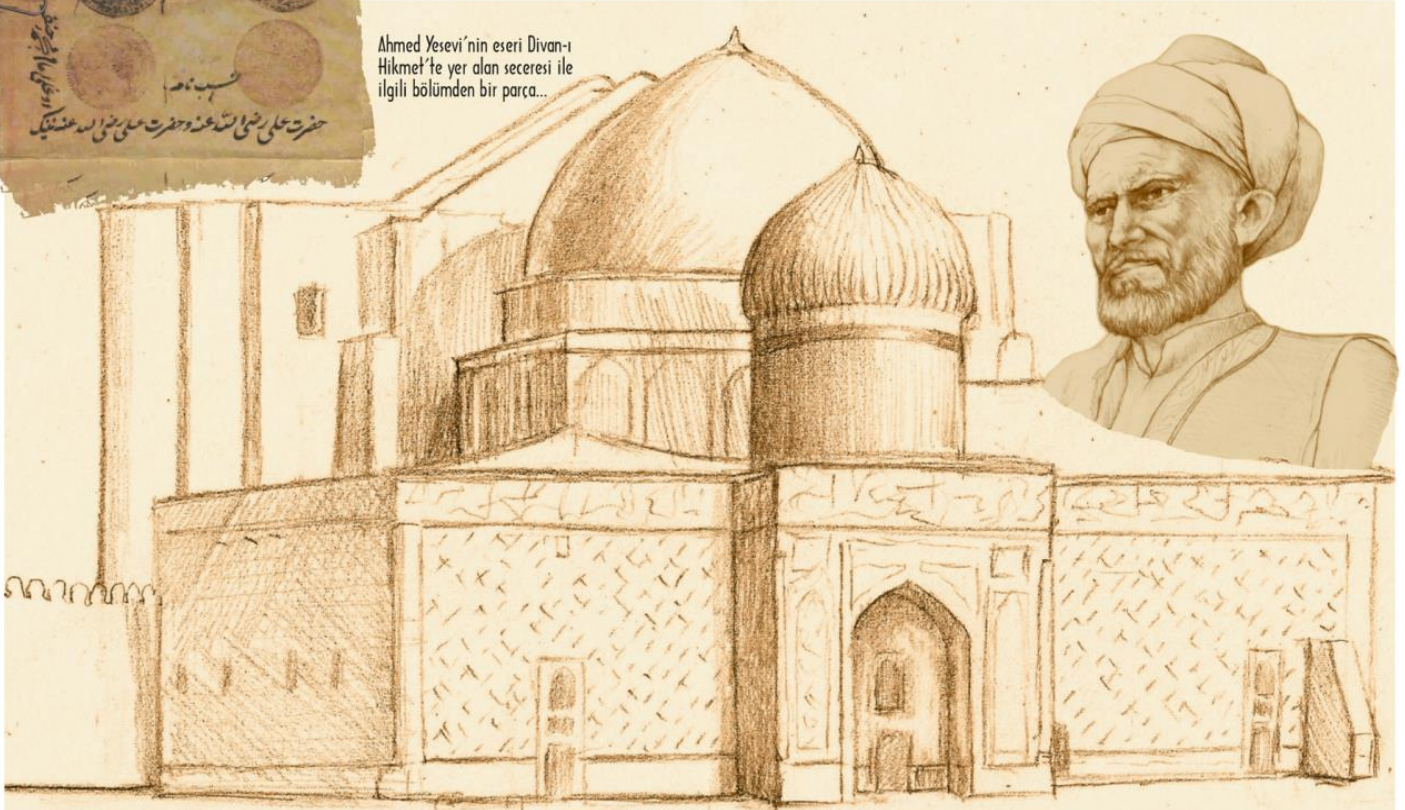
Almatı, Sovyetler döneminde Kazakistan Sovyet Cumhuriyeti'nin başkentiydi. Bağımsızlığın 5'inci yılında başkent Astana'ya taşındı. Almatı resmi başkent olmasa da- Kazakistan'ın önemli kültür merkezi olmaya devam ediyor.

Almatı Merkez Camii ve Külliyesi, Kazak halkının bağımsızlıktan sonra, kendi imkanlarıyla inşa ettikleri bir kompleks. Kazakistan dini yönetim merkezi bu külliye yer alır.

KAZAKISTAN

Ahmed Yesevi'nin eseri Divan-ı Hikmet'te yer alan seceresi ile ilgili bölümden bir parça...

AHMED YESEVİ

Türklerin manevi hayatına asırlarca hükmeden, Türk halkı sufilik geleneğinin kurucusu, Arslan Baba'dan teslim aldığı emaneti, insanlara hikmetleri aracılığı ile damla damla özümseten, kutsal emaneti Horasan Erenleriyle dünyanın dört bucağına ulaştıran, Türk diliyle yazdığı hikmetleriyle dilimizin gelişmesi ve zenginleşmesine büyük katkısı olan, "Pir-i Türkistan" büyük velidir. Ahmed Yesevi'nin hayatı hakkında bilinenler menkıbelerle dayanır. Eldeki bilgilere göre, Cimkent şehrine bağlı Sayram kasabasında, bazı kaynaklara göre ise bugünkü adı Türkistan olan Yesi'de doğdu. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1093 yılında doğduğu, 73 yıl yaşadığı ve 1166 yılında vefat ettiği kabul edilir. 63 yaşına geldiğinde tekkesinin avlusuna yaptırdığı cihaneeye girip ömrünü burada tamamladı. Türbesi, Türkistan şehrinde.

YER ALTı KAYNAKLARI

Kırgızistan maden yönünden zengin yataklara sahip. Tanrı Dağlarında demir, cıva, sürme, altın; Fergana Vadisi'nde petrol ve gaz yatakları bulunur. Ayrıca kömür, tuz, kaolin, cam tozu yatakları vardır. Kömür yatakları 31 milyon ton rezerv ile Orta Asya'da birincidir.

DİN
Kırgızistan'ın resmi dini İslam'dır. Müslüman oranı %76'dır. Ülkede %18 Hristiyan, %2 Budist, %4 Ateist bulunur.

Kırgızistan günümüzdeki yedi bağımsız Türk devletinden biri. Türk Konseyi ve TÜRKSOY üyesi.

Kırgızistan'ın SSCB'den ayrıldıktan sonra 3 Mart, 1992'de kabul ettiği milli bayraktır. Kırmızı fonda, sarı bir güneşten oluşur. Güneşin 40 ışını, 40 Kırgız boyunu anlatır. Güneşin içindeki yolların kesimi, geleneksel Kırgız cadınının üstten görünümünü, kırmızı zemin ise barışı ve dürüstlüğü temsil eder.

Devlet Arması: Kırgızistan Arması, Kırgızistan Cumhuriyeti'nin Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nden ayrıldıktan sonra, 2 Haziran 1992'den itibaren kullanmaya başladığı armadır.

KOMSULARI

Kırgızistan Orta Asya'da yer alan bir Türk Cumhuriyeti'dir. Batısında Özbekistan, kuzeyinde Kazakistan, güneyinde Tacikistan, doğusunda ise Çin yer alır.

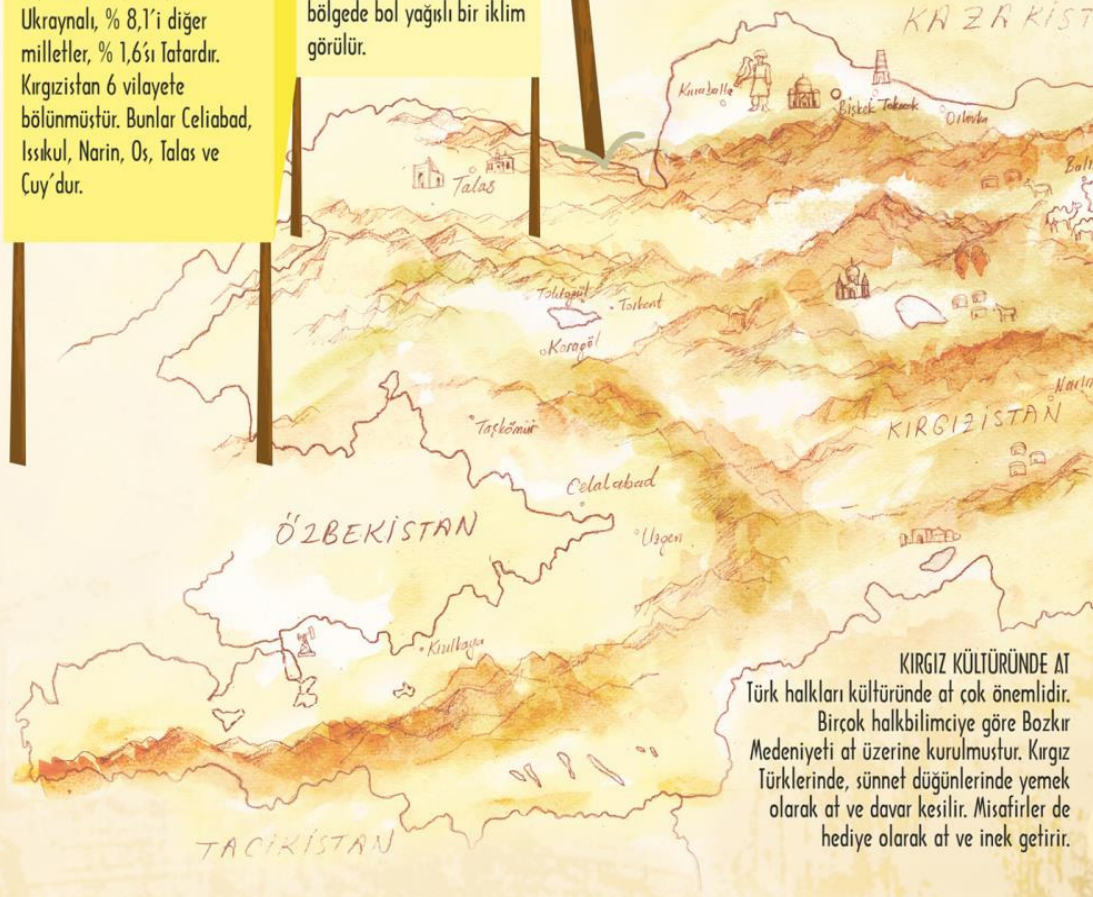
NÜFUS

Kırgızistan Baskent Biskek'in nüfusu 874.400'dür. Nüfusun %52,4'ü Kırgız, %21'i Rus, %12,9'u Özbek, %2,5'i Ukraynalı, %8,1'i diğer milletler, %1,6'sı Tatar'dır. Kırgızistan 6 vilayete bölünmüştür. Bunlar Celiabad, Issıkul, Narin, Os, Talas ve Cuy'dur.

İKLİMİ

Kırgızistan'ın denizlerden uzak ve yüksek bir araziye sahip olması iklimini büyük ölçüde etkiler. Dağların etekleri, sıcak çöl rüzgârları tesirindedir. Yüksek bölgelerde soğuk bir iklim hakimdir. Arada kalan bölgede bol yağışlı bir iklim görülür.

Kırgızistan'ın ulusal marşı, 1992'de kabul edildi. Müziği Nasır Davlesov ve Kalyı Moldobasanov tarafından bestelendi, sözleri Cemil Sadıkov ve Esmambet Kuluyev tarafından yazıldı.

KIRGIZ KÜLTÜRÜNDE AT
Türk halkları kültüründe at çok önemlidir. Birçok halkbilimciye göre Bozkır Medeniyeti at üzerine kurulmuştur. Kırgız Türklerinde, sunnet düğünlerinde yemek olarak at ve davar kesilir. Misafirler de hediye olarak at ve inek getirir.

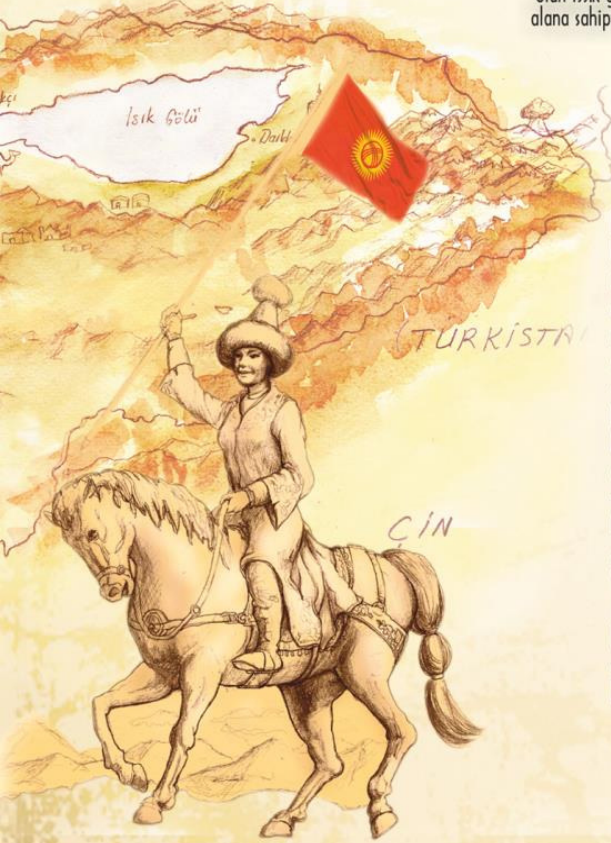
MÜZİKLE TEDAVİ

Kırgız Türklerinde müzik ve dans ile tedavi, çok eskiden beri devam eden bir dans olan "Karakorga" bir atın yürüyüşünü simgeler. Kartal, kurt, ayı, geyik, kuğu, 7 evliya, at, kaz bu simgelerden bazıları.

KIRGIZİSTAN HALISI:

Kırgız kültürünün el sanatında önemli yeri bulunan "Sırdak" ve "Alakiyiz" adındaki keçeden yapılan renkli ve desenli yer kilim ve halıları Birleşmiş Milletler'in (BM) Bilim, Eğitim ve Kültür Örgütü UNESCO'nun Somut Olmayan Kültürel Mirası listesinde yer alır.

ISSIK GÖLÜ
Ülke topraklarının büyük kısmı dağlarla kaplıdır. 3000 metreye kadar olan dağlar toprakların yarısından fazlasını kaplar. Dağların bir parçası olan Kokpaalatav Sıradağları, Çin ile tabii sınırı meydana getirir. Dünyanın ikinci büyük krater gölü olan Issık Gölü Kırgızistan topraklarında yer alır. Deniz seviyesinden 1609 m yükseklikte olan Issık gölü 6202 km²lik bir alana sahiptir. En derin yeri 702 metredir.

KIRGIZİSTAN'DA SAPKA GELENEĞİ

Kırgızlar, sapka takmayı çok sever. Bu nedenle, Kırgız sapkalarının çeşidi oldukça zengindir. "Tof", yılın dört mevsiminde Kırgız kadın ve erkeklerin sıkça taktıkları küçük ve yuvarlak bir sapka türüdür. "Tof", genellikle kırmızı, yeşil, mor ve mavi renkli kadifeden yapılır. Yaşlılar ise genellikle siyah tof takar. Ayrıca, yazın Kırgız erkeklerinin taktıkları beyaz yün sapka, Kırgızların milli sembollerinden biri kabul edilir. Tepesi kare biçiminde, boncuk ve iplik örgüsüyle süslü bu sapkanın kenarları çıkıktır ve üzerinde siyah bir çizgi vardır. Sapkanın iki yanında birer yırtmaç bulunur.

KIRGIZLARIN MİLLİ OYUNU KÖKBÖRÜ

Kökbörü oyunu Kırgızların milli oyunudur. Nesilden nesile miras olarak aktarılan bu oyun, Kırgızların en çok rağbet ettiği ve heyecan duyduğu oyunlardandır. Atlı iki grup arasında ortada duran oğlağı kapma yarışıdır.

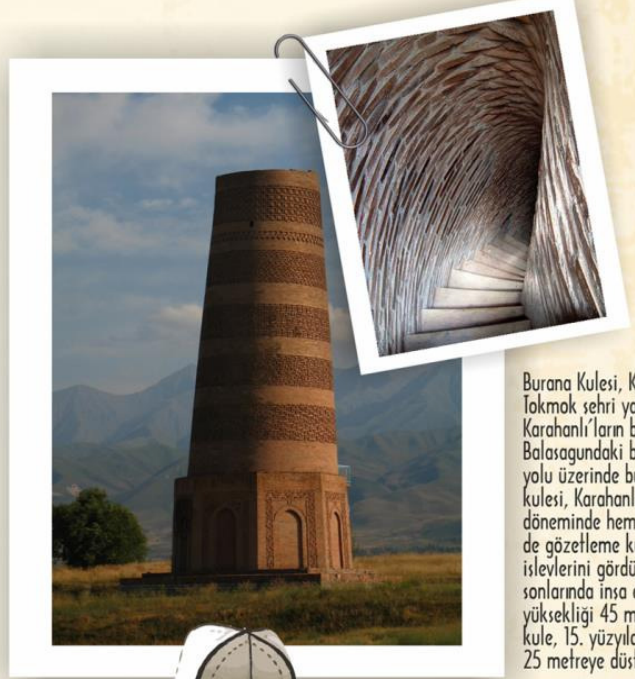

MANAS DESTANI

Kırgızistan'ın en önemli kültür hazinesi olan Manas Destanı, 1000 yılı aşkın bir süredir, ağızdan ağıza ve nesilden nesile aktararak bugünlere ulaşmış uzun bir manzum eser olma özelliği taşıyor. Yaklaşık yarım milyon mısradan oluşan bu sözlü destan, Homeros'un ünlü İlyada ve Odissea destanlarından 20 kat daha uzundur. Kırgızların kahramanlık hikâyeleri ile dolu yaşam serüvenini anlatan Manas Destanı, her dönemde ortaya çıkan ve "manasçı" olarak adlandırılan destan anlatıcıları sayesinde hiç unutulmadı. Kırgızlar için bu destan, hem kutsal tarihlerinin tanığı, hem de ulusal kültürlerinin önemli bir sembolüdür.

"Manasçılar"

Manas Destanının bütününe eksiksiz ezbere bilen ve sanki o anları yaşıyormuşçasına anlatmayı meslek edinen kişilere Manasçı denir. Issık Göl kıyısındaki Ak Olon köyünde doğmuş olan Sayakbay Karalaev (1894-1971), 20. yüzyılın en büyük Manasçısı kabul edilir. Bugün yaşayan en büyük Manasçı ise, Çin'in Sincan Uygur özerk bölgesinin Aksu şehrinde hayatını sürdüren Yusuf Mamay'dır. Annesi onu 61 yaşındayken dünyaya getirdi. "Yaşayan Homeros" olarak nitelenen 90'lı yaşlardaki Mamay, bir efsanedir ve aynı zamanda çok yetkin bir derlemecidir. Mamay'ın ilk kez kalabalık önünde destanı seslendirmesi, yedi gece sürmüştür.

Burana Kulesi, Kırgızistan'ın Tokmak şehri yakınlarındaki Karahanlıların baskenti olan Balasagundaki bir kule. İpek yolu üzerinde bulunan Burana kulesi, Karahanlılar döneminde hem minare, hem de gözlemleme kulesi işlevlerini gördü. 9. yüzyıl sonlarında inşa edildiğinde yüksekliği 45 metre olan kule, 15. yüzyıldaki depremde 25 metreye düştü.

TÜRKMENİSTAN

Ulusal Marş Sözleri
Türkmenistan'ın ilk Cumhurbaşkanı Saparmurat Niyazov tarafından yazıldı. Veli Mukhatov tarafından 1997 yılında orijinal versiyonu, 2008 yılında da mevcut versiyonu bestelendi.

Sol tarafında kırmızı dikey bir serit ile zümrüt yeşili renklerden oluşur. Serit, bes temel Türkmen halısı deseni ve Türkmenistan'ın tarafsızlık politikasını yansıtan iki capraz zeytin dallı içerir. Yeşil zeminin üst sol köşesinde beyaz bir hilal ile bes tane beyaz yıldız yer alır. Hilal, Türkmen insanının umudunu simgeler. Yıldızların her biri ise bes Türkmen vilayetini temsil eder.

Devlet Arması: Türkmenistan devlet amblemi beyaz çizgilerle bölünmüş üç eş merkezli daireden oluşur. Dış taraf, beyaz çizgiye eşit genişlikte pembe bir çizgi ile çerçevesizdir. İlk daire pembe renktir ve açık pamuk kazaları ile altın sarısı buğday başakları içerir. Buğday başakları, misafirlerin tuz ve ekmekle karşılanması geleneğini temsil eder. Dairenin üst kısmında bes tane yıldız ve hilal biçimli ay bulunur. Merkezi mavi dairenin içinde yerli bir ırk olan Akalteke atı yer alır.

PETROL VE DOĞALGAZ

Maden yönünden zengin olan Türkmenistan'da çıkarılan petrol, borularla nakledildiği Krasnovodsk rafinerisinde işlenir. Bayram Ali ve Darvas'da çıkarılan doğalgaz Buhara ve Ural'a sevk edilir.

DOĞALGAZ ZENGİNİ

Doğalgaz zengini Türkmenistan'ın, 3 trilyon metreküpü kanıtlanmış, toplam 22,9 trilyon metreküp doğalgaz rezervi bulunuyor.

TÜRKMENİSTAN

Sultan Tekis Türbesi

SELCUKLU'NUN BASKENTİ MERV

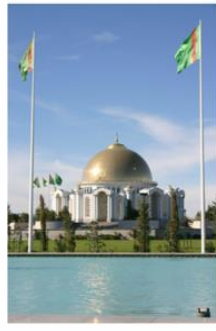
Bir zamanlar Büyük Selçuklu Devleti'nin baskenti olan Merv, Türkmenistan sınırları içinde tarihi İpek yolu güzergahı üzerinde kurulmuş bir vaha şehridir.

Sultan Sanjar Türbesi

KARAKUM GÖLÜ

KIZ KALESİ

Türkmenistan'ın kurucusu Türkmenbashi'nin kabrinin de bulunduğu Ruhi camii

Sultan Sanjar ve maiyeti temsili çizimi

SOYKIRIMA UĞRAYAN TEK HAYVAN

Ahalteke atları, soykırım uygulanan dünyanın tek hayvanı olma özelliği taşıyor. Stalin döneminde, Türkmenlerin direnişini kırmak amacıyla, çok değer verdikleri Ahalteke atlarından yaklaşık 80 bini katledildi. Türkmenler, hızlı kasan Ahalteke'den hiç vazgeçmedi. Asırlar geçti ve Türkmenler Ahalteke atlarının genetiğini korumayı başardı.

DÜNYADA AT BAKANLIĞI OLAN TEK ÜLKE

Sovyetler Birliği yıkılınca 1991'de bağımsızlığını kazanan Türkmenistan, 1 yıl sonra ilk is olarak Türkmen At Bayramı'nı ilan etti. Dünyada At Bakanlığı olan tek ülke Türkmenistan.

AHAL TEKE ATLARI

Türkmenlerin en soylu atlarından biri olan Ahalteke atı, 3 bin yıl önce evcilleştirilen ilk at olarak bilinir. Ahalteke atları, uzun mesafe atı özelliği taşıyor. Ahalteke atı, Kaşgarlı Mahmut'un Divan-ı Lügat'it Türk'ünde "Türkler'in kanadı" olarak tasvir edilir.

Türkmenistan'da geleneksel yaşam kültürüne dair unsurların sergilendiği bir alan.

TARİHİ

Türkmenler, altıncı yüzyıldan itibaren Göktürklerin idaresinde toplanan Türk kabilelerinden bir kısmı gibi kendi aralarında birlik kurarak Tula-Selenga ırmakları bölgesinde Dokuz-Oğuz kağanlığını meydana getirdi. Türkmenlerin birçoğu Selçuklular devrinde yerleşik hayata geçti. On birinci yüzyılın ikinci yarısından itibaren akın akın İran, Irak, Anadolu ve Suriye'ye doğru yayıldı.

KIZ KALESİ

Türkmenistan devletin tarihi ve kültürel rezervi olan Merv vilayetindeki Gyzgala (Kız Kalesi) anıtının arkeolojik çalışmalarında yeni kalıntılar ortaya çıktı. Anıtın kazı işlemleri sırasında orta çağ dönemine ait olduğu iddia edilen çok sayıda seramik malzemeleri ile çeşitli bronz eşyalar, 9. yy. ait Abbasiler Devleti dirhem parası, değerli taşlı yüzükler ve "Bereket tanrısı" olarak inanılan küçük kozmetik spatula bulundu.

TÜRKMEN HALISI GUINNESS REKORLAR KİTABINDA

Türkmenistan'ın milli geleneği olarak ön plana çıkan halı dokuma kültürü günümüze kadar devam etti. 1996 yılında "Türkmenbaş" ve 1998 yılında "Prezident" adlı iki dev halı yapıldı. 2001 yılında da büyüklüğü 301 metrekare olan "Altın Yüzyıl" halısı genişliği 14 metre, uzunluğu 21,5 metre ve bin 200 kilo ağırlığı ile adını Guinness Rekorlar Kitabı'na yazdırdı.

TÜRKMENİSTAN MİLLİ ŞAİRİ MAHTUMKULU FİRAKİ

Mahtumkulu, 1733 yılında Etrek nehrinin boyunda yerlesen Hacıgovan denilen köyde doğup, hayatının çoğunu Etrek, Gürgen civarlarında geçirdi. Mahtumkulu Fırakı, Türkmen klasik edebiyatının yapılanmasına önderlik eden, doğu edebiyatının yayılıp gelişmesine katkısı olan, yeri zor doldurulacak bir sanatçıdır. Mahtumkulu, 18. yüzyılda yaşadığı ve Türkmen yazı dilinin temelini attı. Mahtumkulu, siir yazmaya genç yaşlarında başladı. Yaklaşık 700 siiri günümüze ulaştı. Şairliğinin yanında mutasavvıf ve düşünür de olan Fırakı, 1797 yılında yaşamını yitirdi. Mezarı, İran'ın kuzey batısındaki Aktokay köyündedir.

SİYASİ HAYAT

Türkmenistan'ın idari yapısı Başkanlık sistemine dayanır. Cumhurbaşkanlığına bağlı Bakanlar Kurulu bulunur. Çok partili sistem vardır. Meclis 50 üyeden meydana gelir. Milletvekili seçimleri bes senede bir yapılır.

NÜFUS

5.450.000 nüfusa sahip Türkmenistan'da nüfus artışı % 2,7'dir. Nüfusun % 72'sini Türkmenler, % 9,5'ünü Ruslar, % 2,5'ünü Kazaklar, % 9'unu Özbekler, % 7'sini diğer milletler meydana getirir. Türkmenistan'da Askabat, Krasnovodski (Kızılsu), Mari (Merv), Tasağuz Cercoz olmak üzere bes eyalet, bunlara bağlı olarak 21 mahalle, 14 şehir bulunur.

EKONOMİ

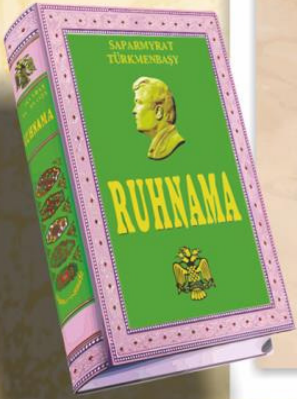
Türkmenistan'da tekstil sanayii önemli ölçüde ilerledi. Askabat, Merv, Carcuy, Tasağuz ve Sava'da tekstil fabrikaları vardır. Bu fabrikalarda başta pamuk olmak üzere yün ve ipekli kumaslar dokunmaktadır.

DİN

Türkmenler Sünni olup, Hanefi mezhebine bağlıdır. Sovyet yönetimi 1928'de, Türkmenler arasında İslamiyet'i tamamen kaldırmak gayesiyle din aleyhtarı büyük bir kampanya başlattı.

SULTAN ALP ARSLAN

Sultan Alp Arslan (1029 - 15 Aralık, 1072), Büyük Selçuklu Devleti'nin ikinci hükümdarıdır. Alp Arslan, Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya gelişlerini ve mücadelesini yöneten askeri komutan ve hükümdardır. Gerçek adı Muhammed olup, daha çok unvanı olan Alp Arslan adıyla tanınır. Malazgirt Meydan Savaşıyla Anadolu'nun kapısını Türklere açtı.

BALKAN BÖLGESİNDE YASANAN ACILAR

BOSNA SAVAŞI

Bosna-Hersek'te 1 Mart 1992 tarihinden 14 Aralık 1995 tarihine kadar sürmüş olan bir savaş, Sırp tarafından Bosnaklara karşı Bosna-Hersek topraklarında yapılmış bir soykırım. Üç yıldan fazla süren bu savaş sırasında, Uluslararası Kızılhaç Örgütü verilerine göre Bosna-Hersek'te 312.000 kişi hayatını kaybetti, 2 milyon kadar insan da göç etmek zorunda kaldı. Paris'te 14 Aralık 1995'te imzalanan Dayton Anlaşması ile savaş son buldu. Günümüzde Bosna-Hersek, iki alt-devletten oluşuyor. Bosnak ve Hırvatların oluşturduğu Bosna-Hersek Federasyonu ve Sırpların oluşturduğu Sırp Cumhuriyeti.

KOSOVA SAVAŞI: Yugoslavya Federal Cumhuriyeti ordusunun, bağımsızlık isteyen Kosova Kurtulus Ordusu'na ve bu örgüt yanında yer alan milis güçlerine karşı yürüttüğü operasyon ve buna karşı NATO'nun başlattığı müdahaledir. Yüz binlerce mülteci Arnavutluk, Makedonya, Türkiye ve Karadağ'a kaçtı. Savasta, Uluslararası Lahey Adalet Divanı araştırmalarına göre, en az 20 bin cesede ulaşıldı.

Miloseviç, 750 bin Kosovalının mülteci durumuna getirilmesi ve Arnavut oldukları için 6 bin kişinin öldürülmesinden sorumlu tutuldu. Kosova 1999 yılında NATO tarafından yapılan Kosova Operasyonu sonrasında Sırbistan'dan ayrı özerklik kazandı. ABD, AET, Sırbistan ve Rusya arasında Kosova'nın statüsü konusunda yapılan görüşmelerin çıkmaza girmesi üzerine Kosova 17 Şubat 2008 tarihinde bağımsızlığını ilan etti.

TİRAN - ARNAVUTLUK

Tiran halkının büyük bir çoğunluğu Müslüman. Ayrıca, Tiran, Bektasiliğin Avrupa'daki önemli bir merkezi. Şehrin en eski camisi, Ethem Bey Camii 1789'da yapılmaya başlandı, 1823'te tamamlandı. Komünist dönemde kapalı kalan cami 1991'de tekrar açıldı.

BALKANLARDA TÜRK NÜFUSU

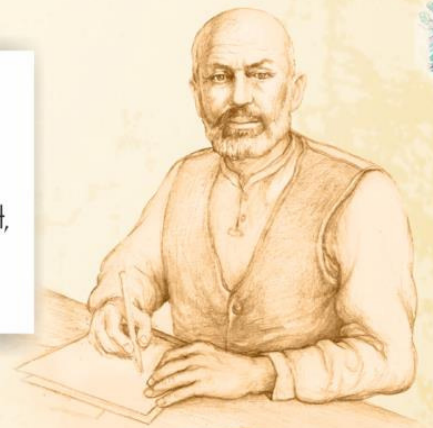
Balkan Türkleri, Edirne'deki Meriç Nehri'nin batı tarafında yaşayan Türklere verilen addır. Çoğunlukla Makedonya, Kosova, Bulgaristan, Yunanistan, Romanya, Bosna Hersek, Sırbistan ve Arnavutluk'ta yaşarlar. Balkanlarda yaşayan Türk nüfusu günümüzde daha çok güneyde ve doğuda toplandı. Bulgaristan Türk nüfusun en yoğun olduğu ülkedir. Bulgaristan'da yaşayan Türklerin nüfusu: 750.000-1.000.000, Makedonya'da 80.000-225.000, Yunanistan'da: 150.000-200.000, Romanya'da: 85.000-100.000, Kosova'da: 50.000-80.000, Bosna-Hersek'te: 25.000-50.000 ve Sırbistan'da: 20.000-30.000'dir. Balkan ülkelerinde yaşayan toplam Türk nüfusu, tahmini olarak 1.500.000 ile 2.250.000 civarındadır.

Balkan Kavimlerinin Kökleri

Balkanların ilk sakinleri birçok tarihi kaynakta bugünkü Arnavutların atası olarak kabul edilen İlliryalılar ve Trakyalılardır. Rumen ulusunun ataları, Trakyalıların bir kolu olan Dacyalılar, Yunanlıların ataları Helenler iken Sırp, Hırvat, Sloven, Bosnak ve bir görüşe göre Makedon ve Bulgarların ataları ise, Slavlar olarak bilinir.

SARI SALTUK

Hoca Ahmet Yesevi ile başlayan Altın Silsilenin bir halkası olarak kabul edilen Sarı Saltuk, 750 yıl önce Balkanlara geçmiş, buraların İslamlaşmasında önemli rol oynamış bir önder. Halen türbesi Romanya sınırları içindeki Köstence kenti, Babadağ kasabasında. Her yıl türbesinde anma etkinlikleri düzenlenen Sarı Saltuk ile ilgili çok sayıda ilmi araştırma da yapıldı.

İSTİKLAL SAİRİNİN MEMLEKETİ; İPEK

Kosova'nın İpek şehri İstiklal Marsı'nın Sairi Mehmet Akif Ersoy'un memleketi. Mehmet Akif'in babası Tahir Efendi burada dünyaya gelmiş, daha sonradan İstanbul'a göç ederek Fatih Medresesinde Müderrislik yapmış.

SARAYBOSNA BOSNA HERSEK

Saraybosna, Bosna Hersek'in baskentidir. Yüzyıllar boyunca Müslümanlar, Yahudiler, Sırp, Türkler, Hırvatlar ve birçok toplumun barış içinde yaşadığı bir kent oldu. 1561 yılında inşa edilen Ali Paşa Camii kümbetiyle görkemli bir camidir. İmparator Camii ve Gazi Hüseyin Bey Camii kentin diğer önemli kültürel ve dini abidelerindendir.

KIRCAALİ BULGARİSTAN

Kırcaali ilçesi Bulgaristan Cumhuriyetinin Güneydoğu kısmında bulunur. Kırcaali, Doğu Rodop dağlarındaki en büyük ilçedir. Eski bir Türk köyü olan Kırcaali ilçesine, yıllar boyu çok sayıda sanayi, inşaat ve ticaret şirketlerinin tesisi için önemli miktarda yatırımlar yapıldı.

SULTAN TÜRBEŞİ

1389 yılında I. Kosova Savaşında şehit düşen I. Murat Hüdavendigar'ın iç organlarının defnedildiği türbe, Pristina-Vıçitrin yolunun sağ tarafında, Pristina'dan 6 km uzaklıkta Sultan Murat Hüdavendigar'ın Kosova ovasında şehit olduğu yerde inşa edildi.

ÜSKÜP - MAKEDONYA

Kent, aynı zamanda tarihi bir Osmanlı yerleşimidir. Kentte Makedonlardan sonra Arnavutlar ikinci, Türkler üçüncü etnik grup olma özelliğine sahiptir.

OSMANLI ÖNCESİ BALKANLAR

Osmanlı'dan önce Balkanlar da içine alan büyük medeniyetler kuruldu. Bugünkü Avrupa'nın da düşünsel temellerini oluşturan Yunan Medeniyeti, Roma ve Bizans imparatorlukları bölgede uzun yıllar hüküm sürdü. Sırp, Bulgar, Hırvat ve Bosnaklar ise değişik zamanlarda devletler kurmuş olmakla birlikte bu devletler yüzölçümü olarak Balkan coğrafyasının dışına taşamamış ve kısa ömürlü olmuştur.

OSMANLI SEFERLERİ SIRASINDA BALKANLAR

Balkanlar üzerine Osmanlı fetihleri başladığında bölgede istikrarsız olan Bizans, Sırp ve Macar Devletleri bulunuyordu. Bugünkü modern devletlerin temelleri o yıllarda 14. yüzyılda atılmıştı.

BALKAN SAVAŞI (1912-1913)

Balkan Savaşları, Osmanlı Devletinin Balkanlardaki en önemli toprak parçası ve çoğunluğu Müslüman olan bölgenin elden çıkması ile sonuçlanan bir savaştır. Balkan ülkelerinin Osmanlı'ya isyan etmelerinin altında, liberalizm ve milliyetçilik, kültürel canlanış ve ekonomik koşullar yer alır. Savaş sonunda 700.000 asker, 6 milyonu Türk, 2 milyonu Arnavut olmak üzere toplam 8 milyon insan hayatını kaybetti.

FETİHLER

Osmanlı'nın Balkan bölgesini yurt edinmesi eski tarihlere dayanır. I. Murad (1360-1389) önce Edirne'yi aldı (1360). Daha sonra ise Bulgaristan, Makedonya ve Güney Sırbistan topraklarını hakimiyeti altına aldı. Sofya 1385, Nis 1386, Selanik ise 1387 yılında ele geçirildi. Yıldırım Bayezid (1389-1402) döneminde fetihler devam etti. Tırnova 1393 yılında alındı. Eflak Osmanlı'ya tabi hale getirildi. 1453 yılında İstanbul fethedildi. 1463 yılında Bosna alındı; Bosna'nın komsusu Hersek ise 1482 yılında düştü. Kanuni Sultan Süleyman zamanında 1521 yılında Belgrad alındı. 1526 yılında yapılan Mohaç savaşında, Erdel de dahil olmak üzere Macar topraklarının büyük bir bölümü Osmanlı hakimiyeti altına girdi. 1699 tarihli Karlofca Antlaşması, Osmanlı tarihinde bir dönüm noktası oluşturdu. Osmanlı Devleti, ilk kez kalıcı olarak toprak kaybına uğradı.

II. BALKAN SAVAŞI

Bulgaristan'ın daha fazla toprak almasını kabul etmeyen Yunanistan, Karadağ, Sırbistan ve I. Balkan Savaşı'na katılmayan Romanya birleşerek, Bulgaristan'a karşı savaş açtı. Bulgarların üst üste yenilerek Doğu Trakya'daki birliklerini batıya kaydırmasından faydalanan Osmanlı Ordusu, Midye-Enez çizgisini aşarak, Edirne ve Kırklareli'ni geri aldı. II. Balkan Savaşı Ağustos 1913 tarihli Bükres Antlaşması ile bitti. Balkan savaşları sonunda, Bulgaristan 25.257 km², Yunanistan 55.919 km², Sırbistan 41.873 km², Karadağ 5.590 km² toprak kazandı. Arnavutluk'un daha önce sahip olduğu 25.734 km² aynen kaldı.

OHİRİ; BALKANLARIN VE MAKEDONYA'NIN İNCİSİ

Ulu Balkan dağlarıyla çevrili, kocaman bir deniz gibi olan Ohri gölünün etrafındaki muhteşem manzaranın görkemi, her mevsim insanın başını döndürür. Osmanlı-Türk mimarisinin en güzel örneklerine sahip Ohri ve Struga evlerinin çatıları ise tepeden tırnağa kırmızı kiremitlerle kaplıdır.

BATI AVRUPA TÜRKLERİ

Avrupa Birliği ülkelerinin hangisinde ne kadar Türk yaşadığı konusunda kesin veriler yok. Özellikle yasadıkları ülke vatandaşlığına geçenlerin durumu bu imkânları kısıtlıyor. Yine de Batı Avrupa Türklerinin toplam sayısının 5 milyon civarında olduğu tahmin ediliyor. Bu rakama, Türk dünyasının tümünden gelenler eklendiğinde Avrupalı Türklerin nüfusunun 6 milyonu aştığı söylenebilir. Avrupa'daki Türk nüfusu yasalanan ve gerileyen ülke nüfuslarının aksine, yeni göçler ve doğumlarla sürekli artıyor. Özellikle genç nüfustaki oranlar her geçen yıl Türklerin lehine değişim gösteriyor.

Futbolcu
Mesut Özil

Basta futbol olmak üzere pek çok spor dalında büyük başarılar elde eden Avrupalı Türkler, her geçen gün bu başarılarına yenilerini ekliyor. Yaslanan Avrupa nüfusuna karşılık, Avrupalı Türk çocukları, yasadıkları ülkelerin geleceğe dair umudu oluyor. Bugün yaşanan pek çok sıkıntı ve çözilemeyen soruna rağmen, Avrupalı Türk çocukları özveri ile çalışıyor ve gayretlerini sürdürüyor. Başarmak onlar için var olan tek gerçek konumunda.

Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkler, gerek genç ve dinamik nüfusu, gerekse kendi içindeki güçlü iletişim ile hem sosyal, hem ekonomik, hem de kültürel açıdan büyük bir güç haline geldi. Her geçen gün büyüyen bir ekonomik gücü temsil eden Avrupalı Türkler bugün, işçilikten isverenliğe, kültür-sanat dünyasına, medya ve bilim-egitim dünyasına kadar hayatın her alanında geniş bir yelpazede varlığını hissettiriyor.

Viyana Kusatması...

Avrupa ülkelerinde bugün, geçmişi çok eski tarihlere uzanan Türk izleri var. Bu izlerin pek çoğunun kökeni Viyana kusatmasına ve bu kusatmada esir düşen Osmanlı askerlerine dayanıyor. Kusatma sırasında esir düşen binlerce Türk, daha sonra Avrupa'nın değişik bölgelerine dağıldılar.

Almanya'nın en eski camilerinden biri olan Berlin Şehitlik Camii, Osmanlı döneminden beri kullanılıyor. Avlusundaki kabristanın mezar taşlarına baktığımızda caminin tarihi geçmişi hakkında bilgi sahibi olabiliyoruz.

Avrupa'da Türk
Belçika basta olmak üzere
ülkelerinde çok sayıda
Aslında bu köyleri
Türklerle hiçbir alakası
kendilerini Türk hissediyor
vesilelerle bu bağ
Faymonville köyü
Köyde her yıl Türk

KİMLİK VE AİDİYET

Avrupalı Türklerin belki de en önemli sorunu kimlik ve aidiyet. İki dil, iki kültür ve iki toplum arasında yetişen kuskular için bu sorun çok daha önemli.

Türkiye'de "Alamancı", Almanya'daki Türkler arasında "gurbetçi", Almanlar tarafından önce "Gastarbeiter" (misafir işçi), daha sonra "Ausländer" (yabancı) ve şu anda da "Mithbürger" (hemşehri) denilen Türk işçilerin ilk kabile, 1961 yılında Almanya'ya geldi. İşçilerin yüzde 60'ı kalifiye elemandı. Yaklaşık 3 gün süren yolculuktan sonra Münih garında yeni bir hayata başlanıyor, gardaki camsız odalarda insanlar gidecekleri kentlere göre ayrılıyor, ellerine tren biletleri ve kumanyaları veriliyordu.

Gittikleri kentlerde çalışacakları firmalarda Türk tercümanlar ve firma yetkilileri tarafından karşılanan işçiler, önce "Heim" adı verilen kalacakları yurtlara yerleştiriliyordu.

Finlandiya Tatar Türkleri

Jervempaa şehri ve jervempaa mescidi, Avrupa'nın belki de en kuzeyindeki camii... Beyaz Zambaklar Ülkesi, Finlandiya 1917'de bağımsızlığına kavuştu. Sayıları 1000'e yaklaşan Tatar Türkleri de yaşıyor bu ülkede. Ana yurtları İdil yani Volga nehri boyları. Kazan civarından bu bölgeye göç eden Tatarlar halen bu topraklarda yaşıyorlar. Ekonomik sebeplerle 1870'lerde başladı ve 1930'a kadar sürdü bu göçler. Ticaretle uğrasan Finlandiya Tatar Türkleri, oldukça varlıklı ve itibarlı insanlar...

Dillerini, kültürlerini, isimlerini ellerinden geldiğince yasattılar. Onları dikkatle dinlerseniz, bugün bizim konuştüğümüz Türkçeden çok da farklı olmadığını anlıyorsunuz.

Amerika Birleşik Devletlerinde yaklaşık olarak 850.000 Türk yaşıyor. Ancak gerçek rakamın bunun çok üstünde olduğu tahmin ediliyor. Hatta ABD'deki Türk varlığının 2-3 milyon civarında olduğunu iddia edenler de var. Özellikle öğrenci olarak gelenler, kaçak yasanın ve en önemlisi vatandaşlığa geçmeler istatistik dışı kaldığından kesin rakamı belirlemek çok zor.

ABD'deki Türkler özellikle sanat, bilim ve tıp dallarında yaşadıkları topluma büyük katkılarda bulunuyor. Kültür-sanat, tiyatro, eğitim ve tıp alanında çok sayıda Türk bu ülkede çok büyük başarıları imza attı. Örneğin Fizikçi Feza Gürsey Yale Üniversitesi'nde uzun yıllar öğretim üyeliği yapmış, katkılarından dolayı 1977 yılında Oppenheimer Ödülü, 1979'da Einstein Madalyası, 1981'de de New York Akademisi'nin Morrison Ödülünü kazandı.

Günümüzde ise en iyi tanınan ABD'li Türklerden biri kalp cerrahisi Mehmet Öz. New York kentindeki Columbia Üniversitesinde öğretim üyeliği yapan Öz, ABD'de medyatik bir isim. Ayrıca 2005 yılında yazdığı Siz: Kullanım Kılavuzunuz adlı kitabı ABD'de aylar boyunca New York Times gazetesinin en çok satan kitaplar listesinde kalmayı başardı.

Türklerin ABD'de en yoğun olarak yaşadıkları eyaletler New York, Kaliforniya, New Jersey, Florida, Teksas, ve Illinois'dir. Türkler şehir olarak da Paterson, New York kenti, Miami, Sıkago, Boston, ve Los Angeles şehirlerinde yoğunlaştı.

Avustralya'da yaşayan Türkler Avustralya sınırları içinde özellikle Sidney, Canberra, Melbourne ve Perth'te yaşayan Avustralya Türkleri'nin sayısı 60.000'i geçti (2007 itibarıyla). Türkler Avustralya'ya Türkiye'nin dışında Kıbrıs, Batı Trakya, Bulgaristan, Suriye gibi ülkelerden de geldi ve sayıları 160.000'i buldu. Avustralya Türkleri burada daha çok işçi sınıfındadır. Bunun dışında ticaret ve sanayi sektörlerinde de Türkler kendilerini göstermeye başladı.

AVRUPA'DA TÜRK SİVİL İNİSİYATİFİ

Avrupalı Türklerin oluşturduğu çok sayıda sivil toplum kuruluşu var. Bunlardan bazıları cami dernekleri, bazıları bu derneklerin çatı örgütleri bazıları da hemşeri dernekleri veya farklı amaçlarla kurulmuş yapılanmalar. Avrupa'da binlerce Türk derneği olduğu biliniyor. Bugün için bu dernekler her ne kadar pek çok sorunla boğuşsalar da gelecekte büyük işlevler üstlenecekleri muhakkaktır.

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşayan Türkiye Türklerinin resmi sayısı:
Almanya 1.938.831 (toplam rakamın 3-3.5 milyon civarında olduğu biliniyor)
Fransa 523.794 - Hollanda 364.000 - Avusturya 145.900 - İsviçre 94.200
İngiltere 72.458 - Belçika 70.716 - Danimarka 43.066 - İtalya 16.414
Gerçek rakamların ise yaklaşık 2 katı olduğu tahmin ediliyor.

Bugün Avrupa'da oturmuş bir sinema bakış açısının - Türkler adına- varlığı bütün Yeşilçam'ı ve Modern Türk Sinemasını etkiliyor. Kitalar ötesinde yasatılan sanat, öylesi paralel bir etki yapıyor ki, Türk Dünyası adına övünülecek başarıların ilk sırasında görülebilir. Fatih Akın'ın Berlin Film Festivalinde, Türk yönetmen olarak 40 yıl sonra Altın Ayı ödülünü alması ve bunun uluslararası etkileri bu anlamda bir başlangıç olsa da son olmayacağı belliydi. Daha sonra Cannes Festivalinde "En İyi Senaryo" ödülüne layık görülmesi ve sonra aynı festivalin jüri üyeliğini yapması bu başarıyı perçinlediğinin en güzel örneğidir. Perdenin göçü, sinemaya Türk bakış açısının Avrupa'daki temsili konumda. Yani başka bir deyişle; Türkler Avrupa'yı artık sinema ile fethediyor.

Kanada'da resmi rakamlara göre yaklaşık 50.000 civarında Türk yaşıyor. Kanada Türkleri Kanada'da yaşayan Türkleri tanımlar. Kanada Türkleri özellikle Toronto ve Montreal'de yaşıyor. Türkler 33 milyonluk Kanada'da %0,1'in altında yer tutar.

Azeriler Avrupa kıtasında:
Azeri diasporasının yayılma coğrafyası ve sayısına göre geniş olduğu ikinci kıta Avrupa'dır. Son zamanların istatistik rakamlarına göre, Avrupa Azerilerinin sayısı Türkiye'de ve Rusya'da milyonlarca, Ukrayna'da, Beyaz Rusya'da, Almanya'da, İngiltere'de yüz binlerce, Norveç'te, Danimarka'da, İsveç'te, Macaristan'da, Fransa'da, İtalya'da on binlerce, Polonya'da, İspanya'da, Avusturya'da, Arnavutluk'ta, Finlandiya, Portekiz'de on binden fazla gösteriliyor. Diğer Batı ülkelerinde ikamet eden Azerilerin sayısı her bir ülkede 2-10 bin kişi arasındadır.
Hollanda, Belçika, Danimarka, İsviçre ve Almanya'da yaşayan Türklerin çoğunluğu Türkiye'den göçmüş Azerilerdir. Büyük Britanya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Polonya, Avusturya, Estonya, Beyaz Rusya, Rusya, Ukrayna, Moldova ve Fransa'daki soydaşlarımız ise İran'dan ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nden gidenlerdir.

RUSYA FEDERASYONU

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) yıkıldıktan sonra kurulan Rusya Federasyonu, yüzölçümü olarak dünyanın en geniş ülkesi. 17 milyon km²'yi geçen yüzölçümü, 150 milyonu aşan nüfusu ile dünya sıralamasında 8. sırada. Sınırları içinde 160 farklı etnik yapının barındığı Rusya'nın başkenti Moskova. Doğu Avrupa'dan başlayan ve kuzey Asya'nın tamamına yayılan ve Sibirya'yı da içine alan Rusya Federasyonu, yarı başkanlık sistemi ile yönetiliyor.

1

9

10

11

ALTAY CUMHURİYETİ: Rusya Federasyonunun en güneyinde yer alan, federasyona bağlı bir özerk cumhuriyet. Orta Asya'da Asya kıtasının coğrafi merkezinin hemen kuzeyinde ve Güney Sibirya'da yer alır. Batı'da Kazakistan, kuzeyde Rusya Federasyonu, doğuda Tuva ve Hakas Cumhuriyetleri, güneyde Moğolistan, Doğu Türkistan ve Kazakistan ile komşudur.

GAGAVUZLAR (GÖK OĞUZLAR): Ortodoks Hristiyan bir Türk topluluğu olan Gagavuzların toplam 250.000 civarında olduğu tahmin ediliyor. Güney Moldova başta olmak üzere, Ukrayna'nın Odesa ve Bolgrad kentleri dışında Kabardina-Balkar, Kazakistan, Kırgızistan, Türkiye, Yunanistan, Romanya ve Bulgaristan'da yaşıyorlar.

KABARTAY ÇERKEZ ÖZERK BÖLGESİ: Güneyi dağlık olan ve mineral suları, küçük gölleri bulunan cennet gibi bir bölgedir. Kuzeye doğru akan ırmakların dar ve uzun vadilerinde kurulan köylerden oluşur. Rusya içinde özerk bölge olarak varlığını sürdürüyor.

KARACAY – BALKAR (MALKAR) TÜRKLERİ: Karacay-Malkar Türkleri yüzyıllardan beri, Kafkas sıra dağları'nın en yüksek zirvesinde yaşayan iki kardeş topluluk. Rusya Federasyonu'na bağlı olarak yaşıyorlar. 1989 yılı resmi Rus nüfus sayımına göre Karacaylılar 156.140 Malkarlılar ise 88.771 kişi.

2

TUVA CUMHURİYETİ: Rusya Federasyonuna bağlı, güney Sibirya'da özerk bir Türk Cumhuriyeti. Yüzölçümü 170.500 km² nüfusu 400.000 civarında.

3

HAKASYA: Sibirya'da, Rusya Federasyonuna bağlı bir Cumhuriyet. Orta Sibirya'nın güneyinde yer alır. Başkenti Abakan, yüzölçümü 61.900 km², nüfusu ise 2009 verilerine göre yaklaşık 500.000'dir. Bu nüfusun ancak 110.000 kadarı Hakas Türkleri'dir. Hakas Muhtar bölgesinde yaşarlar.

4

SİBİRYA TÜRKLERİ -YAKUT (SAKA) TÜRKLERİ: Doğu Sibirya'nın en eski kavimlerinden olan Yakut Türkleri'nin nüfusu 1,2 milyon kişi. Günümüzde, Rusya Federasyonuna bağlı Saha Yakut Cumhuriyeti'nde tek taraflı bağımsız olarak yaşıyorlar. Ülkenin yüzölçümü 3.062.100 km²'dir.(1990)

5

BASKURTİSTAN (BASKURT) TÜRKLERİ
Rusya içinde, 4 milyonu aşkın nüfusa sahip özerk bir cumhuriyet. Güney Urallardan batıya doğru Belaya ve Kama nehirlerine kadar uzanan Baskurtistan'ın başkenti Ufa. Ana dilleri olan Baskurtça Tatar Türkçesine yakındır. Cesiitli ülkelerde dağınık olarak yaşıyorlar.

7

CUVASİSTAN VEYA CUVAS CUMHURİYETİ: Rusya Federasyonunda federe cumhuriyet. 18.300 km²'lik yüzölçümüne ve 1,5 milyona yakın bir nüfusa sahip. Başkenti Şupaska. Tüm Rusya Federasyonundaki Cuvasların toplam nüfusu 2,5 milyonu geçiyor.

12

BAĞİSTAN: Rusya Federasyonuna bağlı özerk bir cumhuriyet. 1921'de SSCB'ye bağlı olarak kuruldu. Büyük Kafkas Dağlarının kuzey yamacının en doğu ucunda 50.278 km² büyüklüğünde bir alanı kapsıyor. Başkenti Mahackale, 2011 verilerine göre 3 milyon civarında bir nüfusa sahip.

KIRIM TÜRKLERİNİN SÜRGÜNÜ

Sovyetler Birliği topraklarında İkinci Dünya Savaşı'nın en şiddetli cereyan ettiği yerlerden biri olan Kırım'ın yeniden Sovyet hakimiyetine geçmesinden sonra Kırım Türklerinden 20.000 kişinin Kızıl Ordu saflarından ayrılarak Almanların tarafına katıldıkları bahane edilerek, Kırım Türklerinin toptekün sürgününe karar verildi.

Sürgün operasyonunun yolda geçen safhası, Kırım Türkleri açısından unutulması güç hadiselerin cereyan ettiği bir tablo ortaya koyar. Yol boyunca birçok insan hastalanmış, özellikle yaşlılar ve çocuklar açlığa, susuzluğa, vagonların havasızlığına dayanamayarak hayatını kaybetti. Bu şekilde yol boyunca 7889 Kırım Türkünün öldüğü bilinir. Uzun geçen bir yolculuktan sonra sürgün Kırım Türklerinden, 151.604 kişi Özbekistan'a, 31.551 kişi de 21 Mayıs 1944 tarihli karar gereği Rusya Federasyonunun çeşitli bölgelerine yerleştirildi.

1985 yılında Sovyetler Birliği'nin yönetim kadrosunda meydana gelen yenilikle Kırım Türklerine yönelik baskılar ortadan kalkmaya başladı, Mustafa Cemiloğlu da Aralık 1986'da tutuklu bulunduğu Magadan Hapishanesinden çıkarılarak özgürlüğüne kavuştu.

1944 yılından beri Kırım Türklerinin vatana dönüş uğruna verdiği mücadeleler geç de olsa meyvesini verdi ve kitleler halinde vatana dönüş başladı. Bunun neticesinde, 1987 yılında Kırım'a yerlesen Kırım Türklerinin sayısı 1988'de 19.300 kişiyken, bu sayı 1989'da 28.000'e yükseldi. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bağımsız bir cumhuriyet haline gelen Ukrayna'ya bağlı özerk bir cumhuriyet olan Kırım'da 2005 nüfus sayımına göre 1.994.300 kişi yaşıyor. Bunun %58,32'sini Ruslar, %24,32'sini Ukraynalılar, %12,1'ini Kırım Türkleri ve %1'ini diğerleri (Karaim, Kırımçak, Rum, Ermeni, Alman, Bulgar, Yahudiler) oluşturu.

TATARİSTAN

Baskenti Kazan olan Tataristan, Rusya Federasyonuna bağlı özerk bir cumhuriyet. Nüfusu 4 milyona yakın, petrol ve maden zengini bir ülke. Yüzölçümü 68.000 km².

Tataristan bayrağı ve devlet arması.

Tataristan'ın Baskenti Kazan, 2014 Türk Dünyası Kültür Baskenti seçildi.

RUSYA FEDERASYONUNDAKİ TÜRKLER

Rusya Federasyonu içerisinde yaşayan pek çok Türk kökenli halk bugün de varlığını sürdürüyor. Bu halkların birçoğu özerk statüye sahip. Bunların yanında Rusya'nın çeşitli şehirlerinde dağınık halde yaşayan Türkler de var. Rusya Federasyonu'nda yaşayan toplam nüfusun % 8,6'sını Türk halkları oluşturuyor. Bu oran 12,2 milyonluk bir nüfusa karşılık geliyor. Rusya Federasyonundaki Türk nüfusun yaklaşık olarak yarısını Tatarlar oluşturuyor.

Rusya Nüfusu Etnik Grupları (2002)

Rus	% 79,83
Tatar	% 3,83
Ukraynalı	% 2,03
Başkurt	% 1,15
Çuvaş	% 1,13
Çeçen	% 0,94
Ermeni	% 0,78
Diğer	% 10,31

Ortađođ; Asya, Avrupa ve Afrika'nın birbirlerine en çok yaklaştıkları yerleri kapsayan ve birbirine komşu ölkelerin oluşturuğu bölge. Akdeniz'den Pakistan'a kadar uzanır ve Arap Yarımadası'nı kapsar. Buna göre Ortađođ ölkeleri Suriye, Irak, Katar, Kıbrıs, Ürdün, İsrail, Lübnan, İran, Filistin, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Umman, Kuveyt, Bahreyn, Yemen, Mısır, Afganistan, Pakistan, Tunus, Cezayir, Libya, Sudan ve Fas'tır. Türkler tarihi süreç içerisinde de Ortađođ coğrafyasında geniş bir alana yayıldı.

ORTA TÜRK

LÜBNAN TÜRKLERİ

Lübnan ve Mamluklar üzerine yapılan tarih çalışmaları, günümüz Lübnan coğrafyasında Türkmen varlığının 1500'lerden çok daha eskilere dayandığı görölüyor. Günümüz Lübnan Türklerini 6 ayrı başlık altında sınıflandırabiliriz: Akkar Türkmenleri, Baalbek Türkmenleri, Girit Türkleri, Beyrut'ta Yaşayan Türk Vatandaşları, Suriyeli Türkmenler ve Cerkeler.

Akkar Türkmenleri: Akkar bölgesi, Lübnan'ın kuzey vilayeti sınırları içinde yer alır. Köylerin bulunduğu bölge yaklaşık 700-800 metre yüksekliktedir. Rakım yüksek olmakla birlikte köyler düz bir alan üzerine kuruludur. Akkar'da iki Türkmen köyü bulunur. Kavassa köyünde 2.800, Aydamun köyünde 2.250 Türkmen yaşar.

Baalbek Türkmenleri: Baalbek Türkmenleri daha dışa kapalı bir toplum ve asiret olarak yaşıyor. Bu bölgedeki Türkmenler Baalbek şehri yakınlarına dağılmış ve birbirlerine yaklaşık 15'er dakikalık mesafede bulunan 5 Türkmen köyü ve Hermel şehri yakınındaki bir köyden oluşur. Bu köylerden Seymiye'de 1000, Duris'te 600, Nananiye'de 800, Addus'da 700, Hadidiye'de 500 ve Al Kaa köyünde 500 Türkmen var.

Girit Türkleri: Osmanlı devletinin Girit'ten ayrılmasıyla Lübnan'a göç eden Giritli Türklerden oluşur. 10.000 civarında oldukları tahmin edilir.

Beyrut'ta Yaşayan Türk Vatandaşları: Beyrut'ta 20.000 civarında Türk vatandaşı yaşar. Bu topluluk, 1940'larda ekonomik nedenlerle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden göç etmiş kisilerden oluşur.

Osmanlı-Rus Harbi

Cerkeler: 93 Harbi olarak bilinen Osmanlı-Rus Savaşı (1877-78) sonrası Osmanlı Devleti tarafından Balkanlar'dan Ortađođ'ya yerleştirilen Cerkeler, Osmanlı Devleti'nin sona ermesi sonrası Suriye, İsrail ve Ürdün sınırları içinde kaldı.

Mısır Türkleri: 1250-1382 döneminde Kahire, merkez olarak Mısır, Suriye ve Hicaz'da hüküm süren Kıpçak Türk asıllı Mamluklu ve bunların neslinden oluşan sultanlar hanedanı. Hanedana verilen Bahri isminin Kıpçak Türk asıllı kölelerden oluşan askerlerin Eyyubi Sultanı Selahaddin Eyyubi tarafından Nil üzerinde bulunan El-Rovdah adasında, yani Bahr-el-Nil'de, konaklamalarından kaynaklandığı rivayet edilir. 11'inci yüzyılda, Mısır, ilk olarak Bahri hanedanı tarafından daha sonra, Osmanlı Sultanı I. Selim idaresinde yönetildi. 1517'de Ridaniye Muharebesi ile Mısır'ın fethiyle başlayan Türk hâkimiyeti, tarihsel süreçte çok büyük misyon üstlendi. Haçlı ordularına karşı yapılan savaşların yanı sıra, günümüze değin işgal altında olan bölgelerde kutsal hac yollarının koruyucusu ve bölgenin savunucusu oldu. Bugün gelinen noktada, Mısır'da 1.000.000 ila 1.500.000 arasında Türk yaşadığı tahmin edilir. Türkler, Mısır coğrafyasında, Kahire, İskenderiye ve Nil Deltasında yaşar. Türkçe ve Mısır Arapçası konusan Türkler, İslam dini mensubu.

AZERBAIJAN

TURKEMENISTAN

KUWAIT

IRAK

RİYAD

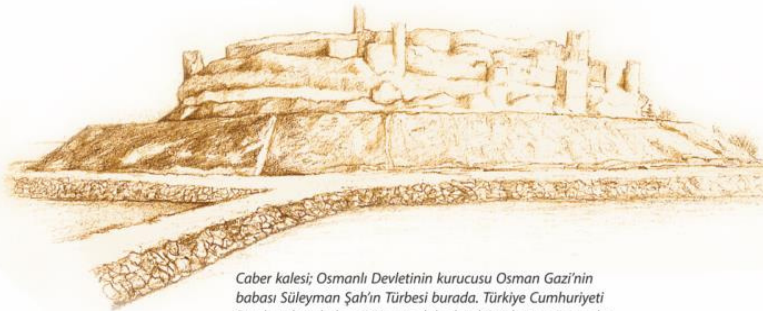
E. AKAP
EMLİKLERİ

Orta Asya'dan gelen Türklerin göç yolu üzerinde bulunan İran; yaklaşık 900 yıl boyunca, 1921 yılına Pehlevi iktidarına dek, Türk hanedanlar tarafından (Gazneliler, Timur, Karakoyunlu, Akkoyunlu, Safevîler, Afşar, Kacar) idare edildi. Farsça'da yaklaşık 3 yüzyıldır kadim Türkçe kelime var. İran Azerileri 1945 yılında varlığı 8 ay devam edebilen bir devlet kurdular.

Orta Asya'dan gelen Türklerin göç yolu üzerinde bulunan İran, yaklaşık 900 yıl boyunca, 1921 yılında Pehlevi iktidarına dek, Türk hanedanlar tarafından (Gazneliler, Timur, Karakoyunlu, Akkoyunlu, Safevi, Afsar, Kaçar) idare edildi. Farsça'da yaklaşık 3 bin kadar Türkçe kelime var. İran Azerileri 1945 yılında, varlığı 8 ay devam edebilen bir devlet kurdular.

Suriye Türkleri

Anadolu ve Suriye'ye Türk boylarının göçleri, Türklerin tarih sahnesine çıktıkları dönemlere kadar uzanır. Sakalar, Hazarlar, Hunlar hatta Sümerler bunlardan bazıları.

33

UZAKTAKİ YAKINLARIMIZ

Uzak Doğu, Avrupa merkezli yaklaşımda Asya'nın doğusu ve güneydoğusundaki ülkeleri içinde barındırır. Dünyanın her coğrafyasında bulunma serefine erismiş olan Türkler, Tayland'dan Malezya'ya, Singapur'dan Japonya'ya kadar, birçok şehir ve ülkede, bulunarak, inanclarını sosyal hayatları ile bütünleştirerek, bu coğrafyaya yayıldı. Türkler dünyada, 12 milyon kmlik bir alanda ve yaklaşık olarak, 300 milyon civarında. Doğudan batıya, kuzeyden güneye her coğrafyada yaşam mücadelesi veriyor. Uzakdaki yakınlarımız olan bu Türk toplulukları, uzaklıklarına bakılmadan aynı kültür ve sosyal hayatı, bulundukları iklimde yaşatmaya devam ediyor.

KORE'DEKİ MÜSLÜMAN TÜRKLER

Kore savaşına katılan Türk ordusu içerisinde imamlar da mevcuttu. Türk askerleri mescit kurup, insanlara İslamiyet'i anlattı ve Kore'deki İslamiyet'in temellerini attı. Su anda Kore'de 150 bin civarı Müslüman'ın bulunduğu tahmin ediliyor. Bu rakamı Türkiye, Pakistan, Bangladeş, Endonezya, Hindistan, Özbekistan, Kırgızistan ve sair Müslüman ülkelerden gelen işçi ve esnaf ile Koreli Müslümanlar oluşturmuyor.

AFGANİSTAN

Bugün Afganistan sınırları içinde bulunan Mezar-ı Serif çevresinde yoğunlaşan Türk nüfustur. Sayıları 1 milyon 800 bin civarında. Türkler daha çok; Farab, Belh, Samangan, Kunduz, Tahhar ve Bedahsan gibi şehirlerde yoğunlaşıyor. Afganistan Türkleri, Özbekler, Türkmenler, Kazaklar ve Kırgızlar'dan oluşuyor.

K.KORE
G.KORE
JAPONYA

Rusya topraklarından Japonya'ya göç eden Tatarlar kendilerini Türk-Tatar olarak isimlendirir. 1953 yılında Türkiye Cumhuriyeti tarafından kendilerine vatandaşlık verildi ve böylelikle Türk-Tatarlar Türkiye ile Japonya arasındaki en önemli bağlardan biri oldu. Ayrıca, günümüzde, Japonya genelinde 7000 civarında işçi olarak çalışan Türk nüfusu bulunur. Büyük çoğunluğu baskent Tokyo ve çevresinde yaşar.

ENDONEZYA-MALEZYA:
Kanuni zamanında, Sumatra adasının kuzey ucunda bulunan Ace devletinin sultanı Alaeddin Riayet Sah, İstanbul'a elçi gönderip, Portekiz saldırılarına karşı Osmanlı Padişahından yardım istedi. Alaeddin Sah, İstanbul'dan gönderilen 300 Osmanlı denizcisiyle birçok fethihler yaptı ve Endonezya adalarının çoğunu ele geçirdi. Ayrıca Malezya'ya da çıkarak, burada İslamiyet'in hızla yayılmasını sağladı.

TAYLAND:
Kanuni Sultan Süleyman zamanında, Osmanlı denizcileri ilk olarak Siyam (Tayland)'a geldi. Tam 15 yıl burada kaldı. Bu zaman zarfında başkent Ayuthia'da (bugünkü Bangkok'a yakın) 7 cami açtı. Yalnız baskentte 30.000 aile, onların örnek ahlakı sebebiyle Müslüman olmakla sereflendi. Bugün Tayland'daki 2,5 milyon Müslüman'ın mensei bunlardır.

MOĞOLİSTAN'DA TÜRKLER

Moğolistan'ın nüfusu 2,4 milyon.

Kazaklar (Hasag):
150 bin civarındaki Nayman ve Kirey kökenli Kazaklar, ülkenin kuzeybatısındaki Bayan Ölgii ve Hovd aymağlarında yaşıyor.

Hotonlar :
6 bin civarında nüfusa sahip Hotonlar, Uvs aymağında yaşıyor.

Sirtlenler:
Arsirtlen ve Övörsirtlen olmak üzere ikiye ayrılan Uranhay kolu. Hövsölde otururlar ve Moğolca konuşurlar. Muncaklar, Bayan Ölgii'de otururlar ve Türkçe konuşurlar.

Targutlar:
Moğolistan'daki nüfusları 13 bin olan Targutlar Hovd aymağında yaşarlar. Hovd şehrinin güneyinde ve Bürenhayran şehrinin kuzeyinde ve güneyinde otururlar.

Çatanlar:
Dünyada sadece 500 Çatan vardır; 250 kadarı Moğolistan'da, diğer 250'si Buryat Cumhuriyeti'nde yaşıyor. Moğolistan'ın Hövsöl aymağında Ulan-Oll, Rincinbuye ve Han Samon'da otururlar. 50 civarında aile vardır ve bunlar geyik çobanıdır. Şehre pek inmezler.

Kocolutanlar:
Muncaklarla beraber olarak Bayan Ölgii aymağında yaşarlar. Dilleri Türkçedir.

Uranhaylar :
50 bin nüfusa sahip Uranhaylar Moğolistan'ın yanı sıra Rusya'da ve Çin'de de yaşıyor.

Oryatlar (Altay Türkleri) :
Moğolistan'ın kuzey batısında, Çin'de ve Rusya'da yaşayan Oryatların birçok kolu var. Çin'de 115 bin Targut, 40 bin de Köknur Oryatları yaşar. İnanc yönünden Samanlığı devam ettirirler.

AVUSTRALYA

Avustralya, Türkiye'den 14.000 km uzaklıkta gözlerden uzakta bir ülke - kıttadır. Avustralya'nın 20 milyonluk nüfusu vardır. Avustralya'da toplam 160 bin civarında Türk yaşıyor.

Avustralya II. Dünya savaşından sonra Avrupa'dan gelen birçok göçmene kapılarını açtı. Bu daha sonraki yıllarda Asya ülkeleri ağırlıkla olmak üzere tüm dünya ülkelerini kapsadı. Avustralya su anda dünyanın birçok ülkesinden gelmiş milletlerin ortak kültürünü içinde barındıran çok kültürlü bir yapıya sahip. Bu kültürler arasında Türkiye kültürü yani Türk kültürü de mevcut.

KORE SEHİTLİĞİ

1950-1953 yılları arasında yapılan, Kuzey Kore ile Güney Kore arasındaki savaş, Soğuk Savaş'ın ilk sıcak çatışması oldu. Savaş, ABD ve müttefiklerinin, daha sonra da Çin Halk Cumhuriyeti'nin müdahalesiyle uluslararası bir boyut kazandı. Türkiye, BM üyesi olarak, 5090 kişilik Türk tugayı ile savaşa katıldı. Türk Tugayı'nın toplam kaybı şöyledir: 721 ölü, 2111 yaralı, 175 kayıp, 234 esir, 298 belirsiz. Şehit olan 721 askerimizden 462'sinin mezarları Pusan kentindeki şehitlikte bulunuyor.

DOĞU TÜRKİSTAN

Çin Devleti sınırları içerisinde, Özerk Bölge statüsünde, baskenti Urumçi. "Dünya Türkleri'nin İlk Anayurdu" olarak bilinen Doğu Türkistan, 2 milyon km²'ye yakın bir bölgeyi ifade eder. 2009 nüfus sayımına göre 21.500.000 kişi yaşıyor. Çin yönetimi tarafından birçok sıkıntıya maruz bırakıldılar. Uygur Türkleri tarafından 2009 yılında Urumçi şehrinde düzenlenen yürüyüş sırasında, 1057 Türk öldürüldü, 2 bin Türk tutuklandı ve binlerce Türk de yaralandı.

UYGURLAR:

Diğer Türk soylularla beraber yaşayan Uygurlar, 17 binden fazla nüfusa sahip ve aralarında Sarı Uygurlar da var. Bayan Ölgii ve Hovd aymaklarında yaşıyorlar.

BAYADLAR (BAİT) :

47 bin nüfuslu Bayadlar Hovd aymağında, Har Us Nur gölünün doğusunda yaşıyorlar.

MİNGATLAR (MİYANGATLAR) :

6 bin nüfuslu Mingatlar, Uvs oymağındaki Har Us Nur gölünün kuzeyinde yaşıyorlar.

DARHADLAR :

17 bin nüfuslu Darhadlar, Mogollasmış Türklerdir. Öld (Eleut) Hovd'un kuzeyinde yaşıyorlar. Çok azı da Arhangay aymağında yaşayan Eleutların nüfusu 15 bin.

ERTUĞRUL
FIRKATEYİNİ

II. Abdülhamid döneminde yapıldı. 655 mürettebatıyla Japonya'ya gönderildi. Gemi, II. Abdülhamid'den Japon İmparatoruna mücevherli imtiyaz nisanı ve diğer hediyeleri götürecekti. Japonya dönüşünde, Kusimoto açıklarında tayfuna yakalanan Ertugrul Firkateyni 16 Eylül 1890'da kayalara çarparak battı. Kazadan sadece 69 denizci kurtulabildi. Kazada ölenlerin anısına Kusimoto'da bir anıt yapıldı.

NOGAY TÜRKLERİ :

Rusya Federasyonuna bağlı Astarhan, Terek, Kızılyar, Açıkulak, Perekap, Celyabinsk; Bulgaristan'ın Sumnu, Dobruca ve Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde yaşayan Nogay Türklerinin nüfusu 1 milyonun üzerindedir.

Mogolistan'a Tuva'dan gelen, avlarını paylasan, ormanlarda yemis toplayan doğayla uyumlu ortaklaşmacı bir toplum olan Dukhalar, Sayan dağlarında yaşayan ve nesli hızla tükenen ren geyikleriyle birlikte göçebe olarak yaşıyor. Ren geyiklerinin sütü ve peyniriyle, topladıkları yaban yemisleriyle beslenen bu topluluğun Türk dilini konuşması dikkat çekiyor. Saman inançlarını sürdüren Dukhalar, doğa ile çok özel ilişkiler içindeler. Kirlenmesin diye nehirlerde ellerini bile yıkamıyorlar. Konuştukları lehçeden bazı örnekler şu şekildedir: Kaçan: Ne zaman, Tanardı:Yarın, Keni:Hani, Neymis:Neden

A.B.D

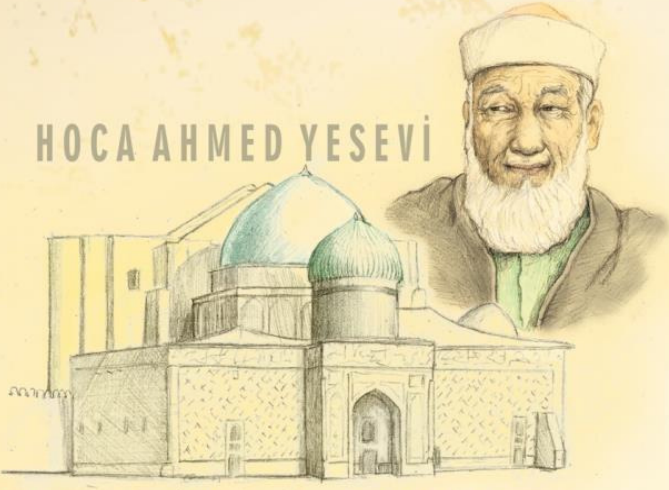
MELUNCANLAR:

Amerika'da Türk olduklarına inanılan bir grup. ABD'nin güneydoğu eyaletlerinde, daha ziyade orta Apalasya'nın Cumberland Gap yöresinde yaşıyorlar. Kesin olmamakla beraber, sayılarının 75.000 olduğu tahmin ediliyor.

AMERİKA'DAKİ TÜRKLER:

Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan, ABD içinde doğmuş veya ABD'ye göç etmiş Türk kökenli kişiler. 2005 yılındaki ABD nüfus sayımında 164.945 ABD'li tamamen veya kısmen Türk kökenli olduklarını belirtti. Türklerin ABD'de en yoğun olarak yaşadıkları eyaletler New York, Kaliforniya, New Jersey, Florida, Teksas ve Illinois'dır. Türkler şehir olarak da Paterson, New York kenti, Miami, Sıkago, Boston, ve Los Angeles şehirlerinde daha yoğun durumdur.

HOCA AHMED YESEVİ

Tarihte bilinen ilk büyük Türk mutasavvıfı unvanını taşıır. "Hazret-i Türkistan" namıyla da meshur bir âlimdir. Ortaya koyduğu öğretî yöntemleriyle Sünnî-Naksibendi ile Alevî-Bektâsî Tarikatı'nı da bir hayli derinden etkilemiş olan bir şahsiyet.

Ahmed Yesevi, Divan-ı Hikmet adıyla, yüzyıllar sonra derlenecek olan Hikmet'leri aracılığıyla, Türklere İslam'ı kolaylaştırarak benimsetti. Bunun için İslam inancını, Türk gelenek, inanç ve yaşam tarzı ile uygun biçimde sentezleme yolunu seçti. Üstelik bu yolu seçen kimi din âlimler sapkınlıkla ve dinden çıkmakla suçlanmasına rağmen Ahmed Yesevi, başarıyla Yesevîlik tarikatını kurdu ve geliştirdi. Eski Türk inanışlarından, adetlerinden bir kısmını İslam dininin içine dahil ederek, dinlerini yeni değiştirmiş olan Türk topluluklarına dinin özünü yani felsefî yönünü tanıttı.

Arapça ve Farsça'yı çok iyi bilmesine rağmen eserlerini Türkçe olarak da verdi. Edebiyatçı Yahya Kemal Beyatlı'nın Ahmet Yesevi hakkındaki yorumu şöyledir;

"Su Ahmet Yesevi kim? Bir araştırın göreceksiniz. Bizim milliyetimizi asıl O'nda bulacaksınız."

İSMAİL GASPIRALI

"Dilde, fikirde, iste birlik"
Türk Dünyasının son dönemde yetistirdiği önemli şahsiyetlerden biri İsmail Gasprali'dir. 1851 yılında dünyaya gelen Gasprali 1914 yılında vefat etti. Eğitimci, yayıncı, politikacı ve kültür adamı kimliği ile ön plana çıkan İsmail Gasprali, Türk dünyasını bir araya getirmek için yoğun bir mücadele verdi. Kırım Tatarlarından olan İsmail, Türk Halklarını birlik ve dayanışmaya çağırması, bunun için gazeteler yayınlaması, kitaplar yazması ve eserler ortaya koyması önemli bir isim.

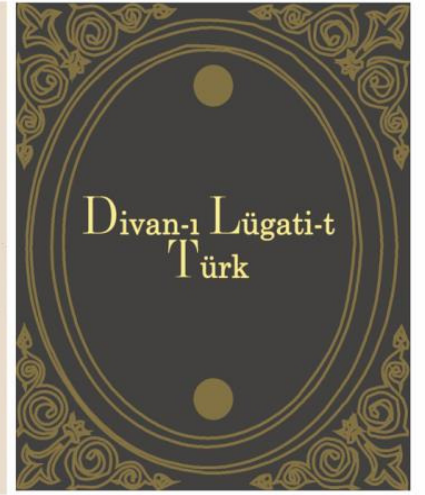
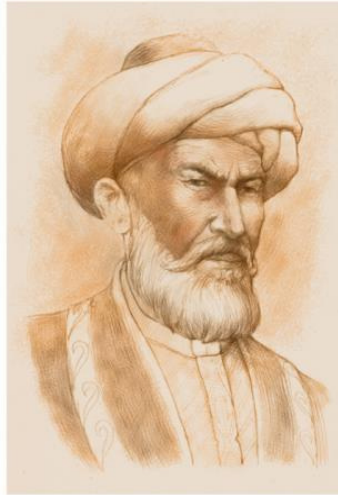
Türk dünyasında birliğin ve ilerlemenin eğitimle olacağına inanan İsmail, bu eğitimde de ana dilde yani Türkçe olmasını savunuyordu. Kadınlar ve çocuklar için de ayrı ayrı süreli yayınlar çıkararak İsmail, İslam Birliği'nin (İttifak-ı Müslimin) kurucularından biri. Rus İmparatorluğu içinde yaşayan Türk entellektüelleri bir araya getirmek için mücadele ederek, ilk Rus Müslüman kongresini hayata geçirdi ve bu uğurda herşeyini ortaya koydu.

Türk halk sairlerinin tartışmasız öncüsü olan ve Türk'ün İslam'a bakışını Türk dilinin tüm sadelik ve güzelliğiyle ortaya koyan Yunus Emre, sevgiyi felsefe haline getirmiş örnek bir şahsiyet. Yaklaşık 700 yıldır Türk milleti tarafından dilden dile aktarılmış, türkü ve ilahilere söz olmuş, yer yer atasözü misali dilden dile mısralarıyla dolmuş, Türk kültür ve medeniyetinin olusumuna büyük katkılar sağlamış olan bir gönül adamı. Batı Anadolu'nun birkaç yöresinde "Yunus Emre" adını taşıyan ve onunla ilgili görüldüğünden "makam" adı verilen kabristanı var. Eskişehir'de hayata veda ettiği ve gerçek türbesinin burada olduğu kuvvetle ihtimal. Yunus, İslam'ın sabır, kanaat, hoşgörü, cömertlik, iyilik, fazilet değerlerini benimsemeyi telkin eder. Yunus'un sanat anlayışı, dini ve millî değerleri bağdaştırdığı mısralarında kendini gösterir; millîleşen tasavvufa, Türkçenin en güzel ve en güçlü özelliklerini kullanarak tercüman olur.

YUNUS EMRE

"Türk dilleri sözlüğü" anlamına gelen eser, 1072-1074 yıllarında Kaşgarlı Mahmut tarafından yazıldı. İlk Türk dilcisi olarak bilinen yazar, eserini Araplara Türkçe'yi öğretmek amacıyla yazdı. Eser Arapça, içinde yer alan örnekler Türkçe. Eserde 7500 Türkçe sözün açıklaması yapıldı. Sözcüklerin anlamı, örnekler verilerek açıklandı. Eserde yalnız sözcükler değil; çok sayıda şiir örneği, deyimler, savlar da var. Yazar, sözcükleri açıklarken o sözcük ya da sözün kullanıldığı Türk boyları hakkında da bilgiler verir. Sözcüklerin kullanılışını örneklerdir. Yazar, Türkçe'nin önemini ve eserine niçin bu adı verdiğini açıklar. Eser halk edebiyatı ve halk bilimi (folklor) açısından da önemli malzemeler içerir. Eserini oluşturan malzemeleri Türk boyları arasında dolaşarak derledi. Türk boylarının yaşadığı bölgeler ve yaşam koşulları hakkında bilgiler verdi. Eserin sonunda Türklerin yaşadığı bölgeleri gösteren bir harita var. Bağdat'ta yazılan Divanü Lügati't-Türk, Türkçenin ilk sözlüğü olarak bilinir.

"Türk Sözlüğünün Divanı" anlamına gelen Kitâbü Divân-ı Lûgat-it Türk (Divânü Lûgat-it-Türk) adlı Kaşgarlı Mahmut'un bu eseri, yalnız bir sözlük değil; İslâm'dan öncesi Türk edebiyatını, tarihini, coğrafyasını, folklorunu, mitolojisini aydınlatan ansiklopedik niteliktedir. Kaşgarlı Mahmut; Divân-ı Lûgat-it Türk isimli, dünyaca bilinen eserin yazarıdır. Tam adı: Mahmud bin Hüseyin bin Muhammed'dir. Türk dilinin, Türk milliyetçiliğinin en büyük sözcüsü Kaşgar'da doğdu. Babasının adı Hüseyin'dir. İlk Türk - İslâm devletini kuran Karahanlılar soyundandır. Pek çok Türkçe eserde, hangi tarihte, nerede öldüğünün bilinmediği iddia edilse de türbesi Doğu Türkistan'ın Kaşgar şehrinde.

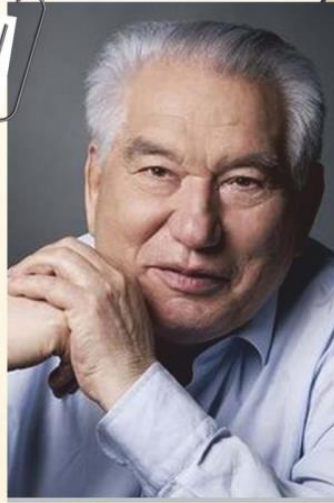
Türk dilleri veya Türk lehçeleri, Avrupa'dan Sibirya ve Çin'in batısına dek uzanan geniş bir alanda ana dil olarak 180 milyon kişi tarafından, ikinci dil olarak konuşanlar da sayılırsa yaklaşık 300 milyon kişi tarafından konuşuluyor. Türkçe; 40 ayrı yazı diline bölünen bir dil kümesi olarak tanımlanır. Türk yazı dilleri olarak da anılır ve çağdas dönem yazı dilleridir.

Türk dilleri Altay dilleri ailesine ait. En çok konuşulan Türk dili, Türkiye Türkçesidir. Ardından Azerice, Özbekçe, Uyğurca, Kazakça ve Tatarca gelir.

Türk dillerini diğer dil ailelerinden farklı kılan önemli bir özelliği, konuşucularının uzun süre göçebe olarak yaşamışlığı ve buna bağlı olarak bu dillerin sürekli birbirlerinden etkilenmiş olmaları. Türk dillerinin çok sayıda aynı anlamda kullanılan ortak sözcüklere sahip olmalarının yanı sıra tümce yapıları da hep aynı kalır. Bu yüzden Türk dillerinin bir dil ailesi olmadığı, tek bir dilin lehçeleri olduğu görüşü de yaygındır ve Türk lehçeleri, Çağdas Türk yazı dilleri veya Türk dilinin kolları gibi anlandırıldıklarına da rastlayabiliriz.

CENGİZ AYTMAOV

Eserleri:

II. Dünya Savaşı sonrası yazarları arasında yer alan Aytmatov, Cemile'den önce birkaç kısa hikâye ve Yüzyüze'yi yazdı. Ancak yazarın kendini kanıtlamasını sağlayan kitap Cemile oldu; Louis Aragon Cemile'yi "dünyanın en güzel aşk hikâyesi" olarak tanımlamıştır. Eserlerinde mitolojiye oldukça yakın durdu; ancak onunki antik anlamından farklı olarak mitolojiyi çağdas bir zeminde sentezlemek ve yeniden yaratmaktı. Eserlerinde mitlere, efsanelere ve halk hikâyelerine göndermeler yapmıştır. Eserlerinden bazıları; Dağlar Devrildiğinde-Ebedi Nisanlı (Son romanı - 2007), Darağacı - Disi kurdun Rüyaları 1988, Gün Olur Asra Bedel 1980, Fuji-Yama , Fuji Dağının Tepesi 1973, Beyaz Gemi, 1970, Selvi Boylum Al Yazmalım 1970, Elveda, Gülsarı! 1966, Dağlar ve Steplerden Masallar 1963, İlk Öğretmenim 1962, Cemile 1958, Yüzyüze 1957, Zorlu Gecit 1956, Toprak Ana, Cengiz Han'a Küsen Bulut, Çocukluğum, Kızıl Elma, Hiroşimalar Olmasın, İlk Turnalar, Deniz Kıyısında Kosan Ala Köpek, Sultan Murat.

1928 yılında, Kuzeybatı Kırgızistan'daki Seker köyünde dünyaya geldi. Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsü'nde okudu. Yazmaya bu yıllarda Pravda gazetesinde başladı. Ardından, yazdığı eserleriyle, üne kavuştu ve 1957 yılında Sovyet Yazarlar Birliği'ne üye kabul edildi. 1963'te Lenin Ödülü'nü aldı. Eserleri yüz elliye aşkın dile tercüme edildi. 1990-1994 yıllarında Sovyetler Birliği'ni ve Rusya Federasyonunu, sonra ise 2008 yılına kadar Kırgızistan Cumhuriyetini büyükelçi olarak temsil etti. Aytmatov, Gün Olur Asra Bedel romanının film çekimleri için gittiği Rusya'nın Tataristan Cumhuriyeti'nin baskenti Kazan'da rahatsızlandı ve bábrek yetmezliğı teshisiyle tedavi için Almanya'ya getirildi. Tedavi sırasında 10 Haziran 2008 tarihinde Nürnberg'de hayatını kaybetti.

TÜRK BÜYÜKLERİ

Hoca Ahmet Yesevi, Mevlana Celaleddin-i Rumi ve Yunus Emre'nin bayraktarlığını yaptığı, sevgi ve hoşgörü dili, yeni vatan Anadolu ve sonrasında Balkanlarda etkili oldu. Bu tarihi şahsiyetlerimiz, bütün Asya ve Avrupa coğrafyasının ortak değerleridir. Nasrettin Hoca, Köroğlu, Babür, Ali Sir Nevai gibi büyük şahsiyetlerle ilgili hikâyeler ve belgeler de geniş Asya coğrafyası ve Balkanlarda yaygın olarak biliniyor.

Türk Dünyasının ortak değerleri, büyükleri ve onların ortaya koyduğu eserler, her ne kadar farklılıklar gösterse de temelde bir bütünü parçalarıdır. Türk edebiyatının ortak ürünleri olan destanlar; Göktürk Abideleri, Uygur Metinleri, Manas Destanı aynı tarihi ve kültürel birlikteliğin derin izlerini taşır.

Türklerin İslam'ı kabulünden sonra yazılan, Kutadgu Bilig, Divan-ı Lügat-it Türk, Dede Korkut hikâyeleri gibi eserler, yeni dinin özelliklerini taşır. Yasadığı Asya topraklarında, İslam'ı tanıma ve tebliğ etme görevini üstlenen Müslüman Türkler, gönüllere hitap eden yeni bir dil ve üslup geliştirmiş, bu şekilde Hak Dinin çok geniş coğrafyalara yayılmasını sağlamıştır.

DEDE KORKUT

EVLİYA ÇELEBİ (1611-1682)

Asıl adı Derviş Mehmed Zilli olan Evliya Çelebi, 1611 yılında İstanbul Unkapanı'nda doğdu. Babası sarayda kuyumcubasıydı. İlköğrenimi özel olarak gördükten sonra bir süre medresede okudu, babasından tezhip, hat ve nakış öğrendi. Musiki ile ilgilendi. 1645'te Kırım'a Bahadır Giray'ın yanına gitti. Yakınlık kurduğu kimi devlet büyükleriyle uzak yolculuklara çıktı, savaşlara, mektup götürüp getirme göreviyle, ulak olarak katıldı. Evliya Çelebi'nin Seyahatname'si çok ün kazanmasına rağmen, ilmi bakımdan, geniş bir inceleme ve çalışma konusu yapılmadı. 1682'de Mısır'dan dönerken yolda ya da İstanbul'da öldüğü tahmin ediliyor.

PIRİ REİS

Asıl adı Ahmet Muhiddin Piri olan Piri Reis, eşsiz bir kartograf ve deniz bilimcisi olmasının yanı sıra, Osmanlı Denizcilğinde iz bırakmış çok önemli biri. Zamanın şartlarına göre esi, benzeri olmayan haritaları ve Kitab-ı Bahriye adlı eseriyle günümüzde de büyük bir saygınlığa sahip. UNESCO tarafından 2013 yılı Piri Reis yılı ilan edildi. Büyük denizci ve bilim adamı Piri Reis, Amerika'yı da gösteren Dünya haritasıyla, bugünkü teknikte elde edilen haritalara çok yakın bir çizim hazırlamıştı.

Dede Korkut'un gerçek ismi, hayatı, yaşadığı çağ ve coğrafyayı kesin olarak aydınlatmak eldeki kaynaklar ve rivayet ile mümkün değil. Bazı kaynaklarda devlet adamı kişiliğinin de bulunduğu belirtilir. Dede Korkut'un çok kişilikli olarak karşımıza çıkması farklı zaman, hatta farklı mekânda yaşamış benzer şahsiyetlerin destanlarda tek isim altında toplanmış olabileceğini düşündürüyor. Destanlarda Dede Korkut keramet sahibi biridir. Doga üstü bir manevi güce sahiptir. Dede Korkut devlet adamlarından sıradan insanlara kadar etkili ve öğüt vericidir. Bilgeliliği eğitici, öğretici ve tenkit edicidir. Onun bu kişiliği tarih ve toplum yaşantısından gelir. Geçmiş alplerin başından geçen olayları anlatır ve öğüt verir.

Türk edebiyatının temsilcileri olarak ders kitaplarımızda yer bulan Ali Sir Nevai, Babür, Nesimi, Fuzûlî, İsmail Gaspıralı ve Sehiyâr gibi ünlü sairler, Anadolu coğrafyası dışındaki Türk bölgelerinde doğup buralarda yaşamışlar. Ancak biz bu isimleri, Süleyman Çelebi, Baki, Nâbi, Mehmet Akif gibi sairlerimizden ayırt etmeden kabullenmiş ve benimsemişiz. Bu kabullenis, büyük oranda ortak kültür mirasına ve tarihi serüvene sahip olmanın bir sonucu.

ORTAK DEĞERLERİMİZ

GELENEKSEL SPORLARIMIZ

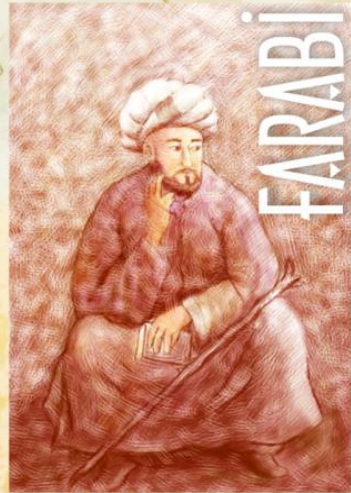
Türk dünyasının ortak değerlerinin önemli bir başlığı da spor. Geleneksel ata sporlarımız; Okçuluk, Binicilik, Cirit, Güres, Matrak gibi branşlarda Türk kültürünün ortak branşları. Her biri savaşçı göçebe Türk toplumlarının karakteristik özelliklerini taşıyan spor dallarımız özellikle son yıllarda yeniden ön plana çıkarılmaya, kurumsallaştırılmaya ve uluslararası etkinliklere konu edilmeye çalışılıyor.

İPEK YOLU

Asya'dan Avrupa'ya kadar uzanan ticaret yoludur. Ancak kullanımı sadece ticaret amaçlı değildir. Doğudan batıya ve batıdan doğuya doğru bilgelerin, orduların, fikirlerin, dinlerin ve kültürlerin de yolu olmuştur. Doğudan batıya doğru gelişen bu ticari harekette daha önceki çağlardan beri kullanılmakta olan bir yol sebekesinden yararlanıldı. Yoğun bir şekilde ipek, porselen, kâğıt, baharat ve değerli tasarımların taşınmasının yanında kıtalar arasındaki kültür alışverişine de imkân sağlayan bu binlerce kilometre uzunluğundaki kervan yolları zaman içinde İpek Yolu olarak adlandırıldı. İpek Yolu, Asya'yı Avrupa'ya bağlayan bir ticaret yolu olmasının ötesinde, 2000 yıldan beri bölgede yaşayan kültürlerin, dinlerin, ırkların da izlerini taşıyan ve olağanüstü bir tarihsel ve kültürel zenginlik sunar.

İpek Yolu üzerinde sadece baharat, ipek, cam ve porselen gibi mallar taşınmadı, bu yol üzerinde yapılan ticaret yoluyla din ve kültür de kıtalararası yayıldı. Böylece, Hindistan'da doğan Budizm İpek Yolu üzerinden Uzak Doğu'ya, Çin'e ve Japonya'ya kadar yayıldı ve orada hâkim din oldu. Bugünkü Xi'an (Sian) şehrinde bulunan bir tablete göre, Hristiyanlık İpek Yolu üzerinden zamanın Çin'in baskentine kadar ulaştı. Bunların yanı sıra bu yol Türklerin dininin, Samanlığın, Mani Dini'nin, Mazdehizm'in ve daha sonra İslamiyet'in yayılma ortamı bulduğu bir yol, bir bölge haline geldi. Kâğıt ve barut bilgisi yine İpek Yolu ile Arap ülkeleri üzerinden Avrupa'ya geldi.

İslam felsefesinin temelini atan ilk düşünürlerdendir. Getirdiği yeni yorumlarla Aristo'nun felsefesini İslam düşüncesiyle uzlaştırmaya çalışmıştır. Türkistan'da Maveraünnehir bölgesinin Farab kentinde doğan Farabi'nin asıl adı Ebu Nasr Muhammed bin Turhan bin Uzluğ'dur Babası Türk soyundan gelen İranlı bir kale komutanıydı. İlköğrenimini memleketinde tamamlayan Farabi yükseköğrenimi Bağdat'ta gördü. Önceleri İslam hukuku (fıkıh) ile ilgilendiyse de daha sonra bütünüyle felsefeye yöneldi. Farabi ana dili Türkçe'den başka Arapça, Farsça, Süryanice ve Yunanca da bilmekteydi. 100'ü aşkın kitap yazan düşünür, felsefenin yanı sıra tıp ve müzikle de ilgilendi.

Eserlerini Arapça yazmış olan Farabi'nin din, metafizik, evrenbilim, mantık, doğa bilimleri, ahlak, astronomi, kimya alanlarını kapsayan yapıtları bir çok dile çevrildi.

NASRETTİN HOCA

Nasrettin Hoca, Balkanlardan Çin'e kadar tanınan, bilinen ve sahiplenilen bir isimdir. Molla Nasrettin, Nasrettin Efendi, Koja Nasır gibi isimlerle farklı coğrafyalardaki Türk toplumlarının gönüllerinde yer edinmiş, sevilmiş ve kabullenilmiştir.

KÖNE AY NEME EDERLER

Günlerin birinde Ependiden:
Taze ay doğanda könesini neme ederler
diyip sorapdılar.
Onda Ependi:
Oni awunjak- awunjak kesidirip ildiz
ederler diyip jogap beripdir.

ESKİ AYLARI NE YAPARLAR?

Bir gün Hocaya:
Yeni ay doğunca eskisini ne
yaparlar? Diye sorarlar.
Hoca: Kırıp kırıp yıldız yaparlar,
der.

Koroğlu Destanı gibi Anadolu'da yaşanmış olduğu bilinen bir destanın, Türkmen, Tatar, Özbek, Karakalpak, Tatar ve diğer Türk boyları arasında yaygın olarak bilinmesi de aynı şekilde bir ortak kabullenisin sonucu. Türk dünyasında Koroğlu, Göroğlu, Küroğlu, Guroğlu isimleriyle tanınan Koroğlu'nun birbirinden farklı menkıbeleri var.

eskişehir 2013

TÜRK DÜNYASI KÜLTÜR BAŞKENTİ

Ad Sanat Tasarım Atelyesi

Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi
B Blok No: 337 Zeytinburnu/ İstanbul

+90 212 501 60 38

mail@adsanat.net